
75 let fakulty - učitelé

JOSEF LUKL HROMADKA (1889-- 1969)

Narozen 8. 6. 1889 v Hodslavicích, po gymnazijních studiích v letech 1907--1912 studoval na evangelických fakultách ve Vidni, Basileji, Heidelbergu a Aberdeenu. V letech 1912--1918 vikářem na luterských sborech ve Vsetíně a v Praze, od roku 1916 též studium na filosofické fakultě University Karlovy v Praze, ukončene promoci roku 1920. V letech 1918--1922 fararská působnost ve sboru Českobratrské církve evangelické v Sonově. V roce 1920, po své habilitaci pro vyučování systematické teologie, jmenován radným profesorem na Husově cs. evangelické fakultě bohoslovecké v Praze. Od roku 1927 vydává s E. Radlem měsíčník *Křesťanská revue*. Koncem dvacátých let cesta do Indie a na Blízký východ. V roce 1939 odchod do emigrace (Ženeva, Paříž) a začátek působnosti na theologických fakultách v USA: Union Theological Seminary (New York) a zejména Princeton Theological Seminary, kde zastává jako katedrový profesor pro apologetiku a křesťanskou etiku až do svého návratu do CSR v roce 1947. V letech 1948--1968 členem ústředního (od roku 1954 výkonného) výboru Světové rady církví, od roku 1957 viceprezidentem Světové presbyteriální aliance. V letech 1950--1966 dekanem Komenského evangelické bohoslovecké fakulty v Praze. V roce 1956 cesta do Číny. V letech 1958--1969 redaktorem theologického čtvrtletníku *Communio viatorum* a prezidentem Křesťanské mírové konference. Během let 1947--1959 obdržel sedm cestovních doktorátů od zahraničních theologických učilist. Po dovršení osmdesáti let (1966) odesel na odpočinek, zemřel 26. 12. 1969 v Praze.

Na systematickou katedru tehdy Husovy cs. evangelické fakulty bohoslovecké v Praze se Josef Hromadka habilitoval spisem, jímž se vyrovnával s liberalismem, ponechal si však z něho kritické myšlení, výrazně prokázané již na svých zahraničních studiích. To zde záhy spojil s úsilím o rehabilitaci klasické linie dogmatické reflexe, vycházející z biblického zjevení a soustřeďující se na dílo a osobu Ježíše Krista. Tuto linii nalezal v produkci prvních křesťanských století, zejména však ve vrcholných dílech reformace. Své první studenty tak vedl jak k novému kriticky přejnému hodnocení základaních útvarů předreformacní tradice (katolictví, pravoslavi), tak i k novému porozumení pro vlastní reformacní dědictví českého evangelictví, a to v celé jeho šíři. V zápase s nacionalistickou interpretací tohoto dědictví a v orientaci domácí církve Slova na prorocký a apostolský základ jejího poslání, se zvláštním porozumením pro jeho aktuální společenské horizonty, mu byl vitanou pomocí nástup a paralelní zápas dialektické teologie švýcarské rozby.

Pozdější generace svých posluchačů hledel Hromadka získat i pro svoji interpretaci globálního dějinného vývoje, k níž směřoval již za svého amerického pobytu a která byla ovocem jeho theologického úsilí dobrot se nejelementárnějších ontologických a dějinně-eschatologických základů a předpokladů současného dění. I ona je tak neodmyslitelnou součástí jeho systematicko- theologického díla a odkazu.

Jako pedagog byl pro většinu svých posluchačů doma i ve světě zcela verohodný, pro mnohé strhující. Svým neautoritárním vystupováním a svou schopností naslouchat přitahoval a inspiroval i mnohé své kolegy.

Josef Lukl Hromadka, po druhé světové válce nepochybně vůdčí osobnost stredo-evropského protestantismu, pro své ekumenické přátele v Evropě i v Americe představoval nepřeslechnutelný hlas evangelického křesťanství v mocenské sféře "realního" socialismu, které se úspěšně vyrovnávala s pokusem hájit jen včerejší či předvčerejší duchovní hodnoty.

Nesporne je, ze nejen dialog s marxisty, jemuz dal Hromadka podnet, ale i ty jeho postoje a ciny, které mu doma i v zahraničí získaly mnoho odpurcu (jeho spolupráce se Svetovým mírovým hnutím, postoj k válce v Koreji a k udalostem v Maďarsku v roce 1956, přijetí Leninovy ceny v roce 1958), vycházely z jeho interpretace autentické křesťanské existence v socialistické společnosti, inspirované theologickou starostí o to, aby křesťané nezůstali svým současníkům dlužní prorockou vizí, ale stali se naopak svou trvalou kritickou sebereflezi vzpruhou a inspirací silám, o kterých veril, že se vydaly na cestu lidského pokroku.

Hromadkův prorocký etos ovlivnil i mnohé z těch jeho žáků, kdo jeho vizi společenského vývoje nesdílili a které jejich angažovaný realismus vedl do řad politického dissentu. Jejich postoj vycházel z podstatně jiného chápání fenoménu moci, v mnohém byl však theologicky kongruentní s jeho vlastními východisky.

Bibliografie:

Katolicismus a boj o křesťanství, Praha 1925

Masaryk, Praha 1930

Křesťanství v myšlení a životě, Praha 1931

Lutherův odkaz, in: M. Luther, O svobodě křesťanské, Babylonské zajetí, Praha 1935

Calvin, in: J. Calvin, Kardinál a reformátor, Praha 1936

Doom and Resurrection, Richmond-London 1945 (německy: Sprung über die Mauer, Berlin 1961)

Theologie a církev, Praha 1949

Přelom v protestantské theologii, Praha 1955 (3. vydání 1979)

Evangelium pro ateisty, in: M. Opocenský, ...kdo veri, diva se dopředu, Praha 1989 (německy: Evangelium für Atheisten 1958)

Evangelium o cestě za člověkem, Praha 1958 (reedice 1986)

Podrobné bibliografie J.L.H. jsou uveřejněny:

J.L.H., *Theologie a církev*, Praha 1949, 369--398 (do roku 1949)

Sborník *O svrchovanosti víry*, Praha 1959, 129--141 (do roku 1959)

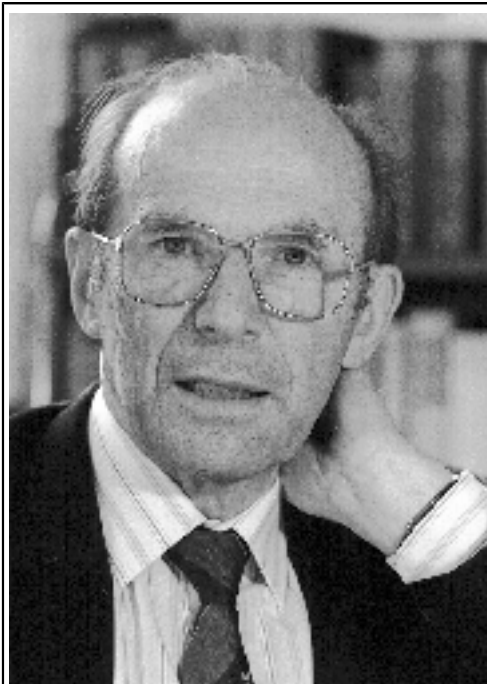
ThPr *Křesťanské revue* 1960, 130--131 (do roku 1960)

Sborník *Pole je tento svět*, Praha 1964, 115--120 (do roku 1962)

Sborník *Pravda a život*, Praha 1969 (do roku 1968)

Bibliografii hlavních knih a studií podává M. Opocenský, ...kdo veri, diva se dopředu, Praha 1989, 308--309

JAN MILIC LOCHMAN

Narozen 3. dubna 1922 v Novém Městě nad Metují. Theologii začal studovat v nezapomenutelných kurzech při Synodní radě za vedení J. B. Součka v r. 1943. Po osvobození přelst na Husovu fakultu, poté na university v St. Andrews a v Basileji. Studie zakončil doktorátem v r. 1948. Potom pracoval jako vikar evangelických sborů na Kladně a v Rakovníce, odkud byl povolán jako spiritual do Husova bohosloveckého semináře, po habilitaci v r. 1950 zároveň jako docent a od r. 1960 profesor na Komenského fakultě. V roce 1968 byl zvolen jako profesor systematické theologické na univerzitě v Basileji, kde přednášel (s výjimkou roku 1968--9, kdy působil na Union Theological Seminary v New Yorku) až do roku 1992.

Když byla v roce 1950 vytvořena Komenského fakulta, byl její profesorský sbor složen z theologů, kteří byli svými drázy i způsobem výuky rozmanití, přitom však pozoruhodně jednotní pokud šlo o základní orientaci theologické práce: bytostný, byť kritický příklon k biblickému základu a hluboký respekt před "klasickou linií křesťanství". Lochmanovi tu připadl úkol přednášet "všeobecnou teorii náboženství". Pojal je v naznačeném fakultním rámci jako pokus o theologický zdůvodněnou orientaci po světe náboženství a především filosofie v dějinách i současnosti. To znamenalo i konfrontaci s marxistickým myšlením, především v té podobě, která byla v oficiální ideologii zamlčována: s myšlením mladého Marxe. Byla to zároveň příprava na dialog křesťanů s dialogicky smyslejšími marxisty v šedesátých letech.

Mezitím v roce 1960 přelst jako nástupce prof. Hromadky tam, kam je srdce vždycky táhlo: na katedru systematické theologické. V navazání na dosavadní práci přednášel např. o obrazech člověka, a to jak v nastinu biblických základů, tak

i ve vyrovnávání se s typy soudobé přírodovědecké a filosofické antropologie. Kromě toho slo ovšem v přednáškách i seminářích o pokus vykládat základy dogmatiky ve všech jejích podstatných aspektech.

Takřka celá léta působení v Praze znamenala "dvojkolejné" působení: vedle práce na fakultě pracoval jako spiritual a později reditel Husova semináře. Byla to mimorádná záležitost, v daných politických poměrech zdroj mnohých starostí, ale také radosti z každodenního styku se studenty, především tam, kde se daly pokusy vytvářet společenství bohoslovce nejen jako symbiozu společného bydlení, nýbrž i jako místo duchovního a myšlenkového tribení a sdílení, jako osobitý sbor.

Jiným výrazným rysem pražského období byl pro Lochmana pravidelný styk se sbory. Většinu nedělí kazal a přednášel po sborech evangelické církve.

Zkušenost tohoto sepeti s konkrétní církví si s sebou nesl i na univerzitě v Basileji. Jeho oborem byla i zde systematická teologie, což ovšem v Basileji znamenalo: dogmatika, etika a uvedení do filosofického myšlení. Tento rozsahly, těžko zvladatelný úkol měl svou výhodu: nutil k respektu před celostnou povahou myšlení viry, které nemůže abstraktně dělit dogmatické teze a etické důsledky, ani teologii jako celek a pozornost k jiným typům myšlení. Po léta se pokoušel o dialog uvnitř dogmatiky, spolu s kolegy H. Ottem a F. Burim (vyhraněnými mysliteli jiného zaměření), v ovzduší ostrých konfrontací, ale i trvalého přátelství. Tri obsahlé svazky *Dogmatik im Dialog* jsou toho dokladem. Vlastní publikační činnost Lochmanova se týkala, vedle řady příležitostných knih, základních textů křesťanství (tri svazky jeho malé trilogie vycházejí po mnoha překladech do jiných jazyků i česky). Kromě toho pokračoval v přednáškách o theologických dějinách filosofie a v příležitostných výkladech o teologii české reformace.

Basilejská léta byla vyplněna i širokým ekumenickým působením, započatým již v Praze, a to na všech rovinách: v Basileji, v celosvycarském meritku a ovšem ve Světové radě církvi a ve Světovém reformovaném svazu.

Novým mimorádným úkolem bylo působení v širším kontextu univerzity, především v petilem působení v rektoratu. Zde slo Lochmanovi o to, zvýraznit z jednoznačné theologické hlediska platnost klasické idey univerzity, a to nejen v základní reflexi, nýbrž v budování struktur, které v době pokračující izolace a specializace fakult podporují mezifakultní dialog: "Theologie na areopagu: v tom vidím náš úkol na univerzitě v Basileji i v Praze."

Bibliografie:

ThPr KR 1960, str.155nn (do r.1960)

Theol. Zeitschrift, Basel 1992, str.187nn (léta 1961--1991, přes 600 publikací)

Boží udel ve světě, Praha 1992, str.89n (údaje o přednáškách na jiných univerzitách)

LUDEK BROZ

Narozen 22. 5. 1922 v Praze. Po maturitě na reálném gymnáziu ve Vrsovicích (1941) studoval evangelickou teologii nejprve v ilegálních kurzech Synodní rady (1941--45), při současně službě v CCE jako prozatímní diakon a učitel náboženství. Po válce začal pod vlivem B. Hrozného studovat semitskou filologii, teologii studoval v letech 1945--49 na Husově fakultě v Praze a na theologické fakultě univerzity ve Strasburku. Od roku 1949 byl tajemníkem SR CCE pro vzdělávání laických církevních pracovníků a pro nekonfirmované. Promoce na Komenského fakultě v r. 1961, v roce 1972 se zde habilitoval, byl jmenován docentem pro obor systematické teologie a poveren vedením katedry. Profesorem jmenován 1976. V r. 1986 mu univerzita v Zenevě udelila cestný doktorát teologie, 1988 byl jako hostující profesor na univerzitě v Dubuque (Iowa). V letech 1988--90 byl dekanem Komenského fakulty, 1990 odesel na odpocinek.

Jeho pedagogickou a badatelskou činností rozsahem převyšuje práce publicistická, vydavatelská a organizační. Redigoval *Kostnické jiskry* (1946--49, založil Knihovnu KJ) a souběžně edici Jednoty bratrské *Bratrská škola*. Vedl i časopis *Bible a kalich*, bulletin *Protestantské církve v CSR* (1954--59), byl zakladatelem a redaktorem theologického čtvrtletníku při Ekumenickém institutu Komenského fakulty *Communio viatorum* (1958--1990). Od roku 1969 byl odpovědným redaktorem a později reditelem nakladatelství Kalich. Od roku 1991 je vydavatelem nezávislého čtvrtletníku pro otázky kultury a společnosti *Metanoia*, od roku 1993 i jeho české mutace (*Česká metanoia*).

Jeho pedagogickou a badatelskou činnost rozsahem převyšuje práce publicistická, vydavatelská a organizační. Redigoval *Kostnické jiskry* (1946–49, založil Knihovnu KJ) a souběžně edici Jednoty bratrské *Bratrská škola*. Vedl i časopis *Bible a kalich*, bulletin *Protestantské církve v ČR* (1954–59), byl zakladatelem a redaktorem theologického čtvrtletníku při Ekumenickém institutu Komenského fakulty *Communio viatorum* (1958–1990). Od roku 1969 byl odpovědným redaktorem a později reditelem nakladatelství Kalich. Od roku 1991 je vydavatelem nezávislého čtvrtletníku pro otázky kultury a společnosti *Metanoia*, od roku 1993 i jeho české mutace (*Ceska metanoia*).

Jako neúnávný a vynalézavý editor, reeditor a překladatel (Casalis 1967, Cullmann 1976, Barth 1988 – se S. Vernerem) zpřístupňoval českým čtenářům řadu titulů theologické, filosofické, historické i krásné literatury a světovému publiku prostředkem rozhledu po produkci české.

Systematickou theologii pojímal zcela netradičně, nikoli jako specializovanou disciplínu theologické encyklopedie, nýbrž takřka bez břehu jako nauku o porozumení a komunikaci, nebo jako kulturně-sociální antropologii (pro pochopení Brozova přístupu srv.: *Theologie jako reflexe víry* in: Rocenka KEBF 1975, str.20–38 či *Předmluva vydavatele* in: Cullmann, Christologie NZ, 1976, str. 3–8). Ve svém učitelském působení na fakultě Broz vycházel z výtežku biblické theologie (zejména svých učitelů O. Cullmanna a J. B. Součka) a opíral se o antidogmatické momenty v díle J. L. Hromadky a K. Bartha; značnou roli tu sehrály jeho autority filosofické, mezi něž patřili např. M. Buber, L. Wittgenstein, C. Levi-Strauss a P. Ricoeur, jakož i zaujetí moderním katolicismem (např. Y. Congar, M. Chenu).

V badatelské práci se Broz soustřeďoval na problémy hermeneutiky, semantiky, lingvistiky a logiky. Na počátku sedmdesátých let v českém prostředí rehabilitoval tzv. mytopoetické myšlení – ve zřejmé reakci na jednostranný racionalismus civilní interpretace let sedesátých. Vedle tohoto usilí o "príměřnější interpretaci evangelia" prostřednictvím konfrontace "našich domácích luhů s okolním světem" ve svém hlavním díle *Evangelium dnes* (1974, anglicky "The Gospel Today", 1984), Broz dvakrát komentoval vývoj domácího protestantismu (k jehož sekularizované podobě neskryval sympatie) zásadními studiemi ve sbornících, které redigoval: *Od tolerance k dnesku* (in: Od reformace k zítřku, 1956, str. 119–178) a *Slyšení a svědectví* (in: O společenství služby, 1981, str. 89–141).

Barthovi, jemuž se značně vzdalil jak svou jistou obhajobou domácího theologického liberalismu, tak příklonem ke spíše tillichovskému typu theologizování, venoval dosud nejobsáhlejší české "barthianum", monograficko-biografickou skicu *Cesta Karla Bartha* (1988, v jednom svazku s *Uvedením do evangelické theologie*).

Politicky se Broz profiloval jako přesvědčený levicový intelektuál frankofonní razby s mimorádným zájmem o kulturní, sociální a politické problémy Třetího světa, zejména Afriky, kterou mnohokrát navštívil a její problémy nahlédl skrze osobní zkušenost (k této problematice byl přiveden i svou prací na Synodní radě – součástí její naplně byla pomoc Třetímu světu, konkrétně např. pomoc pro Lambarene, Dakar, Kamerun, Indonesii). V tomto duchu se nesou i jeho další aktivity po odchodu z fakulty, soustředěné kolem revue *Metanoia*.

(J. S.)

Bibliografie:

Nejdůležitější knižní publikace jsou uvedeny v textu, pro časopisecké publikace domácí lze odkázat na Smolíkuv Úvod do studia bohosloví 2 - Bibliografie (1988), kde je možno nalézt autorovy studie, články a s obtížemi i recenze uveřejněné v KR, ThPr, ThEv a CV, úplný bibliografický přehled dosud k dispozici není.

MICHAL BIHARY

Narozen 21. 10. 1926 v Komarne, v maďarské reformované rodině. Studium na gymnáziu prerušily válečné i poválečné události (musel pracovat v různých zaměstnáních a maturitu mohl složit až 1946). Theologii studoval na Husově a poté Komenského fakultě v Praze v letech 1948–1952. Jeho zájem se soustředil především na systematickou theologii a biblistiku, jmenovitě Starý zákon. V době svého studia zároveň dojížděl do Sokolova a okolí, aby sloužil kazáním i pastorační roztrouseným maďarským rodinám v jejich nedobrovolném pobytu v pohraničí.

V letech 1952–1972 sloužil jako farar Reformované křesťanské církve na Slovensku, v několika městských i vesnických sborech, maďarských i dvojjazyčných. V kazatelské službě i ve vyučování uplatňoval reformovanou vyznání jako vhodné pomůcky ve výchově k vyznavačství. Publikoval články a biblické úvahy v církevních časopisech doma i v Maďarsku, přednášel na církevních konferencích a v rostoucí míře se účastnil z pověření své církve ekumenické i mírové práce. 1967–1968 studoval postgraduálně na theologické fakultě university v Curychu.

	Od r. 1972 byl reditelem a spiritualem Husova bohosloveckého semináře v Praze. Resení problému spojených s provozem semináře při současné pastýřské a pedagogické péči o studenty vyžadovalo množství času i energie. Vytváření společenství mezi lidmi z různých církví (a mnohdy velmi odlišných názorů) nebylo nikdy lehkým úkolem, tím spíše v oněch letech (do r. 1986).
--	---

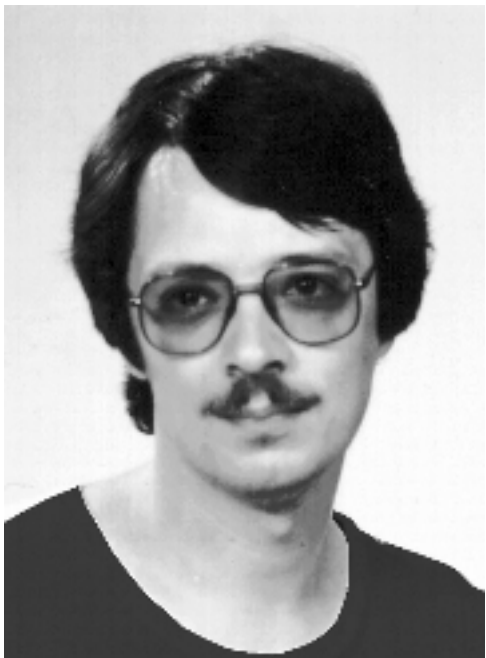
V roce 1973 byl pověřen přednáškami pro reformované studenty na Komenského fakultě, nejprve jako lektor, od r. 1974 jako docent při katedře systematické teologie. Přednášel symboliku, teologii reformovaných vyznání, Kalvinovu teologii i církevní dějiny. Do duchodu odešel v roce 1992.

Od r. 1990 se mu otevřela možnost studijních pobytů v zahraničí. Pobýval opakovaně v USA (např. Goshen Biblical Seminary, Union Theological Seminary, Princeton a zvláště Calvin College a Calvin Theological Seminary v Michiganu), v Evropě potom v Edinburghu, Budapešti, v Tübingenu a v Berlíně. Tyto pobyty sloužily mimo jiné k vypracování bibliografií anglických, německých a maďarských překladů Kalvinových děl.

Jako delegát své církve se účastnil mnoha ekumenických a vědeckých konferencí, byl členem rady církevních i ekumenických výborů, mj. Europäische Tagung für Konfessionskunde, FERCH – TMekumenische Konsultationsgruppe (členem přípr. výboru 1979–89), International Congress on Calvin Research (od r. 1982), International Association for Reformed Faith and Action (1976–84), Kongress für Calvinforschung in Mittel- und Osteuropa (člen Pokracujícího výboru od r. 1984), Leuenberger Lehrgespräche (od r. 1978, v letech 1981–89 členem Koordinacího výboru).

Je dopisujícím členem The Rutherford House Fellowship (Edinburgh), International Association for the Promotion of Christian Higher Education (Grand Rapids) a H. H. Meeter Center for Calvin Studies (Grand Rapids).

JAN STEFAN

	Narozen 30. 3. 1958 v Praze, vyrůstal v liberalní evangelické rodině a ve sboru salvatorském. Po maturitě na Akademickém gymnáziu (1977) studium teologie na Komenského fakultě v Praze (1977–1983), z toho dva semestry v NDR (Naumburg - učitele M. Seils a R. Schroeder). Po studiích vstoupil do služby v CCE: 1983–85 seniorátním vikářem Pobebrádkého seniorátu v Libici n. C. (u seniora dr. Z. Sousky), 1985 farářská zkouška a 1986–1990 farářem v Českém Brodě. V roce 1987 promoce na KEBF, kde zároveň začal pracovat jako asistent. R. 1990 přechází plně na fakultu, tehdy roku habilitace (již na EThF UK, docentem jmenován 1991) a pověřeni vedením katedry systematické teologie. Od r. 1990 současně prodekanem pro rozvoj. Zenal s hudební skladatelkou Zojou Cernovskou. Studiu protestantské systematické teologie 20. století se intenzivně věnoval již během církevní práce. Prvotní zájem o dílo P. Tillicha a bohoslovce bultmannovské školy vyústil v příklon ke K. Barthovi. Výrazně luterská věroúčinná orientace se zájmem o teologii katolickou a pravoslavnou. Jeho badatelská činnost je zaměřena k dílu Barthovu, činnost pedagogická směřuje k předání klasické křesťanské dogmatiky z perspektivy luterského a reformovaného protestantismu.
---	---

Bibliografie:

Skrze viru chodíme, ne skrze vidění. Rozhovor o přirozeně- teologických tématech v evangelické teologii 20. století. Pokus o zmapování terénu. (disertační práce, 1986, nepublikováno, výtahy v KR 1/1988)

Aby všichni lidé spaseni byli. Na téma APOKATASTASIS PANTON v evangelické teologii 20. století. (habilitační práce, 1990, nepublikováno, výtahy v KR 1–2/1991)

Casopisecké práce v Křesťanské revui, Českém bratru, Kostnických jiskrách aj.

PETR MACEK

Narozen 21. 5. 1944 v Praze. Vychova v evangelicke rodine ovlivnene pusobnosti a spiritualitou Armady spasy. Po absolvovani ucnovske skoly pracoval jako prumyslový kovovýtec v prazske textilce (1961--1969). Dalkove studium stredni prumyslove vytvarne skoly, pozdeji stredni vseobecne vzdělavaci skoly, ukoncene maturitou. V roce 1963 vyznani viry a prijati krtu ve sboru Bratrské jednoty baptistu. V letech 1969--1973 studium na Komenskeho evangelické bohoslovecké fakulte v Praze, v posledním semestru již s nastupem kazatelské služby v baptistickém sboru na Pankraci. V roce 1974 snatek s Harriet Gilbertovou. V zimním semestru 1981 studium na baptistickém theologickém seminari v Rueschlikonu (Svycarsko). V dalsich letech prace na disertaci a r. 1985 získá doktoratu na KEBF v oboru systematické theologie. V letech 1990--91 studium a pedagogická pusobnost v USA a ve Svycarsku. V letním semestru 1991 nastup na systematickou katedru Evangelické theologie fakulty UK s habilitací pro její obor v roce 1993. Od roku 1992 redakční práce na *Communio viatorum*.

Zájem o komunikaci s hranicními disciplinami systematické theologie: filosofie (zejména tzv. procesualní filosofie), biblická theologie a hermeneutika. Zvláštní pozornost "levému křidlu" reformace a interpretaci jeho theologického dědictví, směrům a produkci anglosaské theologie a dílu Karla Bartha.

Bibliografie:

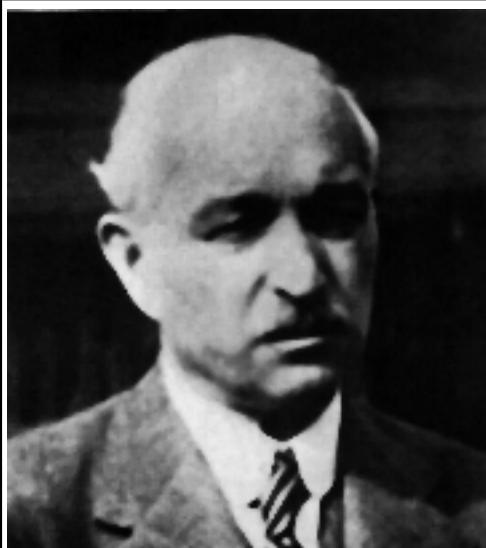
William S. Estep, Jr.: *Přibeh křtencu* (česky překlad knihy *The Anabaptist Story*), Praha 1991

Procesualní myšlení a bible. Příspěvek k hermeneutické diskusi. (disertace, Praha 1984, nepublikováno, úryvek a recenze in: *Křestanská revue* 1986, str. 157nn a 166nn)

Kde je Duch Pane, tam je svoboda. Nad "zwingliovským" odkazem Karla Bartha. (Habilitační spis, Praha 1992, nepublikováno, recenze in: *Křestanská revue* 1993, str. 79n)

Casopisecké publikace: *Communio viatorum*, *Journal of Ecumenical Studies*, *Process Studies*, *Křestanská revue*, *Český bratr*, *Kostelnícké jiskry*, *Rozsievac* aj.

SLAVOMIL CTIBOR DANĚK

Narodil se 5. 10. 1885 v Uherském Hradisti, absolvoval gymnázium v Olomouci a studoval na bohosloveckých fakultách ve Vídni a v Basileji, kde jej oslovil zvláště tehdejší výrazný starozakoník Bernhard Duhm. Krátce pobýval jako vikar v Časlavi, pak byl 1910--1920 farářem v Libštátu v Podkrkonoší, kam se rád vracel. V r. 1917 promoval u prof. Dvoráka na filosofické fakultě Karlovy university práci *Posvatné stromy ve Starém Zákoně* (PhDr. -- evangelická bohoslovecká fakulta u nás tehdy ještě neexistovala) a v r. 1920 se habilitoval na nové vzniklé Husově fakultě práci *El saddaj*. Pak pracoval na fakultě s přestávkou války, kdy byli profesori vysokých škol mimo službu, až do své smrti 23. 2. 1946. Pohřben byl ve svém byvalém sboru v Libštate.

Jádrem Dankovy theologie je úsilí vyrovnat se s liberalismem, který viděl v bibli především památku kulturní historickou a její "náboženské představy" považoval za cosi, co moderní vědecký člověk už zdaleka překonal. Jak dál? Nikoli návratem do předkritických pozic, nýbrž kritikou kritiky. Daněk ukazuje, že starozakonní látky vznikaly a byly předávány "z titulu náboženství", tedy jako poselství o Bohu. Proto může uspokojit jen takový výklad, který má tento fakt na zřeteli. Každý jiný výklad zavádí a je nepřiměřený, nevěcný, ba mohli bychom říci nevědecký,

protože pomiji, co je podstatné. Protože pak v dlouhem a složitém tradičním procesu bylo leccos pozmeněno, je třeba text přezkoušet především terminologicky. To říká Danek v těchto clanku o Gedalji, který je asi nejzdarilejším a nejstručnějším shrnutím jeho programu.

Důsledky jsou dalekosahle. V religionistické oblasti je Danek ohledal v clanku *Problem náboženského inferiorní* (Kalich 1924), vztah slova a Pisma vyložil v práci *Verbum a fakta SZ* (ročenka HF 1937); pronikavý pohled do problematiky sakrálního království předložil v clanku *Stat a náboženství* (Kalich 1924). Důsledky ekklesiologické a christologické probral ve sborníku *Kristus -- revoluce* (1932).

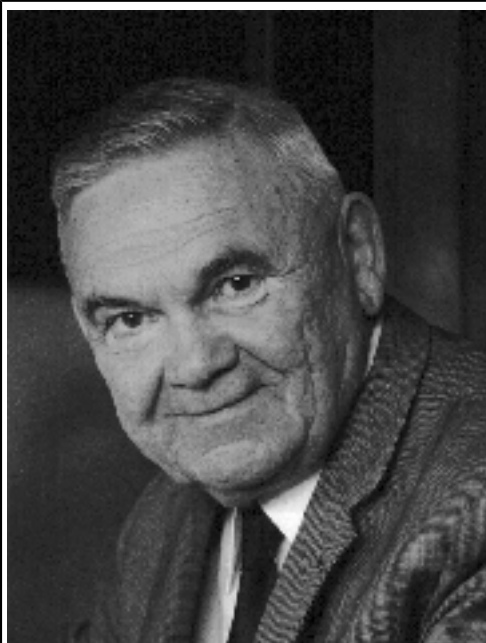
Pro své studenty napsal Danek *Dobové pozadí SZ* (vyšlo posmrtně 1951) a rozmnožil hebrejský slovníček *Rudimenta hebraicitatis* (1932) i hebrejskou gramatiku s vlastní významnou terminologií. Torzém zůstal jeho "literární kritický úvod" a "theologie SZ", vlastně jen část záznamu přednášek.

Mnoho práce vynaložil Danek pro vzdělávání čtenářů bible, či jak rád říkal, "pismaru". Nejstarší je katecheze *Přehled dějů biblických* (1913), vzorová příprava pro učitele náboženství je výklad úvodu Joba *Pozehnání Boží* (1943), pro biblické hodiny je určen *Výklad 1. Petrovy* (1943). Velice cenné pohledy do bible jsou uloženy ve dvou radách *Dnem i noci -- biblické úvahy* a *Včera i dnes -- biblické otázky*. Nerozpákoval se psát do Evangelického kalendáře, je autorem rady recenzí a článků.

Zvláště blízké Dankovu srdci bylo dědictví reformace a především reformované, proto spolupracoval na edicích a prekladech: *Peter Brunner: O víře u Calvina*, a *Karl Barth: Švýcarská konfese*. Z jeho podnětu přeložil prof. Jeschke nové Heideberský katechismus.

Jako červená nit se celým Dankovým dílem táhne úsilí o přesnou a přesnou kázeň, metodickou i osobní. Tu metodickou vyjadřuje výrok z Dobového pozadí (189) "Věda, tot metoda, metoda tot pravda" -- druhou, osobní, pak výrok při oslavě jeho sedesatiny: "Dnes už nestací soli Deo fides či soli Deo gloria, je třeba jít dál: Soli Deo existencii annihilatioque hominis"; což je zřejmě narážka na Fp 2,7: "sebe samého zmáří" a na Ježíšovo varování před touhou "zachovat duši" (Mt 16,25). Není divu, že byl leckomu nepohodlný, že se před ním varovalo a že jej kritizovali především ti, kdo neměli oči pro jeho dalekosahlé obzory. Pro ty, kdo porozuměli jeho theologickému záměru, neztratilo jeho dílo na aktualitě navzdory výrazovému posunu, který s sebou nese samozřejmě časový odstup od doby, kdy vznikalo.

MILOŠ BÍČ

Narozen 19. 11. 1910 ve Vídni, studoval theologii v Praze, Marburgu a Montpellier a současně klinopis u prof. B. Hrozného na Filosofické fakultě UK. Promoval 1936 v Praze a obdržel 1966 dr. theol. h. c. z Montpellier. V letech 1934--36 sloužil jako vikar CCE v Praze-Vinohradech a 1936--50 jako farar v Domazlicích (s přerušením 1940--45, v době své vazby za nacistické okupace).

Po návratu z koncentračního tábora v Dachau byl v mimorádném letním semestru 1945 povolán na fakultu jako lektor hebrejštiny, r. 1946 byl jmenován docentem a 1948 profesorem. R. 1977 byl rozhodnutím ministerstva kultury profesury zbaven a pensionován.

Pod vlivem velkolepého plánu svého profesora F. Zilký připravit pro studium Nového zákona celou knihovnu příruček (viz jeho *Dějiny novozákonní doby*, 1925, str. 11) rozhodl se už za studií připravit podobnou řadu i pro Starý zákon. Tomu cíli byla podřízena jeho celoživotní publikační činnost. Jako všeobecný úvod do SZ byla míněna jeho trisvazková *Palestina od praveku ke křesťanství* (1948--50). Nasledovaly drobnější monografické práce a časopisecké studie uveřejňované doma i v cizině. Přípravou k revizi Kralické, případně jako podklad k novému překladu Pisma sv. byla velká *Biblická konkordance*, kterou vydal s prof. J. B. Souckem v letech 1954--67 s ekvivalenty hebrejskými a řeckými ke každému kralickému výrazu.

Se skupinou spolupracovníků z řad fararů začal 1961 pracovat na novém překladu Starého zákona. Překladačská komise se záhy rozrostla zapojením odborníků z dalších pěti církví v ekumenické společnosti. Celý překlad vyšel 1979 a od té doby už více než desetkrát. Současně vznikala k jednotlivým knihám starozákonním i řada komentářů, první

uplna k celému SZ v našich dejinách vůbec. Na žádost kardinala F. Tomáška připravila komise pro katolickou církev i překlad deuterokanonických knih (apokryfy). První katolické vydání Bible vyšlo 1987 (s vrocením 1985).

Výsledky své čtyřicetileté badatelské činnosti shrnul M. Bie v encyklopedickém díle *Ze světa Starého zákona I a II* (1986 a 1989) a světu kolem SZ věnoval další tři práce: *Stopami davných věků* (1979), *Při řekách babylonských* (1990) a *V zemi sfing a pyramid* (1993).

Bibliografie:

Podrobnější údaje bibliografické i biografické jsou obsaženy ve skriptu *Radostná zvěst SZ* (1980, 19832) a blíže autorem shrnutý a zdůvodněný v konvokacní přednášce k jeho osmdesátinám: *V úkrytu Nejvyššího* (Kostnické jiskry roc. 75, 1990, č. 40–42).

JAN HELLER

Narozen 22. 4. 1925 v Plzni, kde také vystudoval gymnázium (maturita 1944). V letech 1944–45 sloužil jako prozatímní diakon při sboru CCE Plzeň-západ. 1945–48 studium na Husově fakultě a na FF UK (filosofie–cestina, u J. Patocky). V akademickém roce 1947–48 studoval v Basileji, poté dokončil studia na HF a nastoupil do církevní práce. V letech 1948–51 vikářem sboru v Horovicích, od r. 1950 lektorem hebrejštiny na Komenského fakultě. 1951 promoce doktorem teologie (obor Starý zákon) a přechod na fakultu, kde se stal asistentem při biblické katedře a lektorem biblických jazyků. Od r. 1953 odb. asistent, 1963 se v oboru SZ habilitoval, jmenování docentem však bylo statní správou pozdrženo. Přispělo k němu až pozvání do Berlína, kde Heller působil jako hostující docent (1966–68 na Humboldtově univerzitě a na Kirchliche Hochschule v Západním Berlíně). Po návratu do Prahy se habilitoval rovněž z religionistiky, jejíž výuku převzal (1968–70 docentem, od r. 1970 profesorem pro religionistiku). V r. 1977 přesel na katedru biblistiky jako profesor Starého zákona a její vedoucí. Zde setrval až do svého odchodu na odpočinek (1992).

Badatelský přínos: 1. V religionistice: Struktura etické koncepce Kenaanu. Responsivní hypotéza, osvětlení problematiky etického zlomu. – 2. Ve SZ: Kvantifikace problematiky reko- hebrejského ekvivalentu až po jeho algoritmicky výraz; Konstrukce synchronního aspektu v semitské onomatologii; Nové osvětlení semantické struktury některých semitských kořenů a výrazů (vícekrát citováno ve velkých encyklopedických pracích jako ThWAT či KB Lexicon 3e).

Bibliografie:

Hebrejsko-recko-latinský slovníček pro bohoslovce (1955, 2 vyd. 1956)

Přehled hebrejské grammatiky (1958)

Praktická znalost Písma (1974)

Starověká náboženství (1978, 430 stran, 2. vyd. 1988)

Zákon a proroci (1984, spolu s M. Mrazkem)

Nástin religionistiky (1988, spolu s M. Mrazkem).

Německé publikace:

Der tschechische Alttestamentler S. Danek (Arbeitstexte der KI-Ho Berlin, 1968)

An der Quelle des Lebens (1988, 287 stran).

Von der Schrift zum Wort (1990, 110 stran).

Výčet časopiseckých článků je v knize *Zákon a proroci* a v knize *An der Quelle des Lebens*.

Přspěvky odborné i populární asi ve 20 časopisech českých i zahraničních.

Spolupráce na těchto edicích: *Biblická konkordance*, *Ekumenický překlad Bible*, *Altes Testament mit Erklärungen* (tam i členem ústní redakční rady), *Prameny života* (1982 vypracoval koncepci, organizoval spolupráci).

Spolupracoval na prekladech: S. Moscati: *Foinicane*; A. Jepsen: *Královská tážení ve starém Orientu*.

Několik desítek recenzí je v KJ, KR, CV, Theol. Literaturzeitung aj.

MARTIN PRUDKÝ

Narozen 11. května 1960 v Brně, kde absolvoval základní školu a gymnaziální studia. Teologii studoval na Komenského evangelické bohoslovecké fakultě v Praze (1979–85), Theologickém institutu státní univerzity v Amsterdamu (1982–83) a Regent's Park College, Oxford University (1991). Soubežně se studiem (1983–85) pracoval jako pomocný vědecký asistent na KEBF.

Po absolutoriu se stal vikářem Českobratrské církve evangelické ve Vizovicích (1985–1988) a Praze 9-Horních Počernicích (1988–90). Přitom pracoval jako externí lektor hebrejštiny na KEBF (1987–88), asistent biblické katedry (1988–90) a posléze odborný asistent (1990–92). Promoce doktorem teologie v roce 1990, habilitace pro obor Starého zákona 1992, též rok jmenován docentem.

Bibliografie:

Die Prager Arbeit am Alten Testament und ihre Analogien zur sog. Amsterdamer Schule, in: Summa 19 (1987), 14–19 (s J. Hellerem)

Genesis 22, 1–19. Příspěvek k zápasu o výklad oddílu Písmo svatého v křesťanské tradici, 343 str., Praha 1989 (typoscript; diss.). Vytah publikován in: Křesťanská revue LVII (1990), str. 77–82, 113–115.

K využití biblické hebrejštiny, (typoscript; habil.) Praha 1991, 92 + 334 str.

Cvičebnice biblické hebrejštiny, Praha 1992, 334.

Encyklopedická hesla in:

Religionen der Welt, ed. M. & U. Tworuschka, Bertelsmann Lexikon Verlag, München 1992, 480 str.

Encyklopedický slovník, vyd. Encyklopedický ústav & Odeon, Praha 1993, 1253 str.

Dílci studie publikovány zejména v *Křesťanské revui* a *Zpravodaji společnosti křesťanů a Židů*.

MILAN BALABAN

Narozen 3. 9. 1929 v Boratíně (tehdy Polsko, dnes Ukrajina) jako syn diakona CCE působícího po deset let mezi volynskými Čechy. Po absolvování reálného gymnázia v Zabřehu na Moravě (maturita 1948) studoval teologii na evangelické fakultě v Praze (1948–1952). Pote pracoval jako vikář a později farář v radě sboru CCE v Čechách i na Moravě, s prerušením v letech vojenské služby (1953–55, jako politicky nespolehlivý, ne-li "protistátní zivěl" ji strávil v PTP). V roce 1969 studoval postgraduálně ve Svycarsku.

Svou theologickou práci soustředil především (ale ne výlučně) na Starý zákon a judaistiku. Byl členem starozákonní překladatelské skupiny a spoluautorem *Překlady a výklady bible* (Praha 1968–1985). Na Komenského fakultě předložil disertaci z oboru Starého zákona (1972), ale postupující normalizace vedla k zastavení rigorózního řízení. To bylo dokončeno a Balaban promován až v r. 1990. V téže roce nastoupil jako odborný asistent pro religionistiku na FF UK a současně na katedru Starého zákona a religionistiky na evangelické fakultě. Habilitoval se a 1993 byl jmenován docentem filosofie se zaměřením na religionistiku.

Ve své pedagogické činnosti se opírá o zkušenosti z působení v Chartě 77, jejímž signatářem se stal (byl jedním z těch, kdo pořádali bytové semináře), jakož i o tutorskou činnost v rámci dálkového studia českých zájemců na University of Cambridge (Local Examinations Syndicate, od r. 1987). Vedle práce na univerzitě rozvíjí bohatou přednáškovou činnost doma a účastní se rady mezinárodních konferencí (v poslední době např. Zwettl, Viden, Bayreuth, Cachy, Rim). Je místopředsedou Společnosti pro studium náboženství se sídlem v Brně a členem redakčních rad rady periodik (Religio, KR, Reflexe, Komunikace aj.).

Bibliografie:

Kultický a nábožensko-psychologický aspekt korene 𐤊-𐤊-𐤊 ve Starém zákoně (disertace, 1972, nepublikováno)

Tschechische vragen (Ueber die sog. Pragerschule) in: DEBHARIM, Kampen 1986

Vira -- nebo osud? (habilitační práce), Praha 1993

Hebrejské myšlení, Praha 1993

Judaismus -- křesťanství -- islam (slovník, autorská spoluúcast -- judaismus), Praha 1994

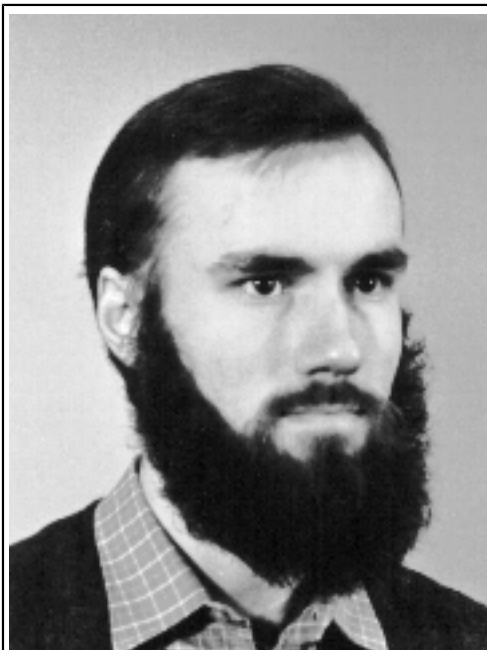
Der Kralitzer Kurzkommentar zum Hohenlied, Bonn 1994

Une epreuve du desert (interview), in: France Catholique 1994

V tisku jsou současně práce *Bojovníci a trpělivé* a *Tázání po budoucím*.

Kromě toho rada článku a studii v KR, ThPr, Communio viatorum (z nichž nejzávažnější je snad *Proto-Nahum und die Geschichtsphilosophie*, CV 1962, 234-240), Reflexe, Souvislosti, Komunikace, Prostor, Zpravodaj společnosti křesťanů a Zidu, Religio aj.

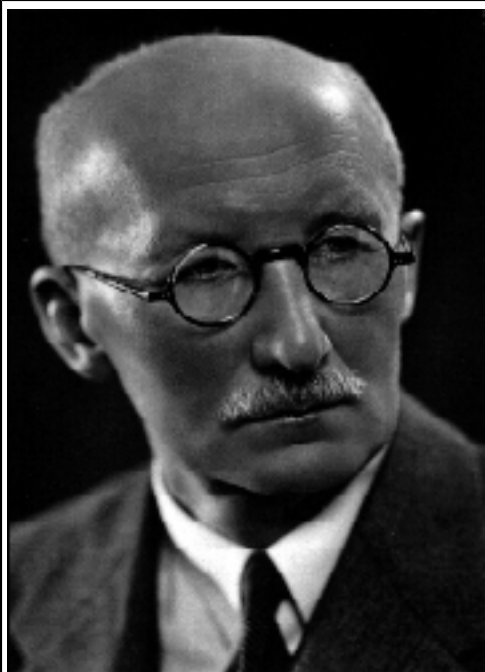
JAN MORAVEC

Narozen 26. srpna 1963 v Chrudimi. Vystudoval Matematicko-fyzikální fakultu UK, specializace astronomie a astrofyzika: studium ukončil r. 1986, rigorózní řízení r. 1987 (RNDr). V letech 1987–90 pracoval na Hvězdárně a planetariu v Hradci Králové, zabýval se fyzikou těsných dvojhvězd.

Od r. 1990 pracuje při biblickém institutu EThF UK jako odborný asistent. Vyučuje užité výpočetní techniky a programování, zodpovídá za rozvoj fakulty v oblasti výpočetní techniky a datové komunikace. Zvláštním zájmem je vztah křesťanské víry a reflexe světového obrazu.

FRANTISEK ZILKA (1. 6. 1871 -- 9. 2. 1944)

Prvním profesorem novozakonní vedy se na nové ustavené evangelické theologické fakultě stal náměstek superintendenta české reformované církve, melnický farar František Zilka. Theologii a filosofii studoval ve Vídni, v Lausanne, v Halle a v Edinburghu a ještě před svým jmenováním porídil lidové vydání spisu Husových, napsal spis o Kalvinovi (1909), drobné práce o dědictví cyrilometodějském, o Havlíčkovi a Palackém a do povedení širší veřejnosti vstoupil jako překladatel anglických a skotských autorů. Vnitřně se orientoval na dílo německého biblisty a historika rané církve Adolfa von Harnacka a přiklonil se k tzv. svobodnému protestantismu. Na rozdíl od dřívějších představitelů theologického liberálního racionalismu měl svobodný protestantismus jistý ohlas v církvi. Zilka byl jeho velmi vhodným a státním představitelem, protože se snažil nejen obhájit v církvi kritické bádání o Bibli a ochránit tak křesťanskou verouku před ustrnutím, ale současně si byl vědom duchovní odpovědnosti biblické vedy za život církve. Uplatnil ji sám ve své rozsáhlé práci v ekumenickém hnutí, která český protestantismus uvedla na evropské církevní fórum a v programovém spise *Náš křesťanství* (1941). Ten se stal bilancí jeho díla, které bylo ještě za jeho života oceněno čestnými doktoráty univerzit v Montpellier, v Edinburghu a v Rize.

Jako profesor Nového zákona pocítoval odpovědnost za budoucí rozvoj své disciplíny a ve své práci postupoval se zakladatelsky promyšleným plánem. Mohl navázat na svůj překlad stručné verze Harnackových *Dejín dogmatu* z roku 1903 a za svého rozvrhu učebních textů stál vedle rady článků napsat *Dejiny novozakonní doby* (1925), *Podobenství Ježísova* (1930), *Ježísovo kazání na hoře* (1931), *Dejiny světových náboženství* (1924), *Ježíš Kristus I-II* (1942, 1947) a *Apostol Pavel* (vydáno až r. 1984). Jeho nejznámějším dílem je *překlad Nového zákona* (1933 a další vydání), který naznačil cestu k ekumenickému překladu. Z jeho zůstav připomeneme **Jana Duse st.** a **Miroslava Klapuse** (1907–1988), asistenta Husovy fakulty v letech 1931–37, jehož rečko-český slovník zůstav, zůstav, v rukopise.

Bibliografie a hodnocení:

P. Pokorný: Předmluva k *Apostol Pavel* (1984), str. 3–7,
Biografický slovník (vyd. 1991, str. 836)

JOSEF BOHUSLAV SOUCEK (12. 5. 1902 - - 9. 9. 1972)

J. B. Soucek, syn prvního českého evangelického synodního seniora, studovalologii a historii v Praze, Paříži, Aberdeenu a v Basileji. Získal důkladné vzdělání theologické, filologické a filosofické, které z něj ve spojení s jeho zájmem o politologii, přírodní vědy a hudbu učinilo jednu z nejmnohostrannejších osobností českého protestantismu. Habilitoval se u profesora Zilky, ale theologicky stal pod vlivem profesora J. L. Hromadky, s jeho theologickou kritikou liberalismu a prorockým znovuoživením Boží transcendence. Soucek sledoval od počátku své theologické práce styčné body Hromadkovy díla a dialektické theologie (K. Barth, E. Brunner) a svým exegetickým dílem definoval sveraz prvokřesťanské theologie jako "rozčleněnou eschatologii", jako transformaci prorockého mesianismu i apokalyptiky pod tlakem Ježísova vystoupení a velikonočních událostí. Z jeho práce předválečného období připomínáme kromě pronikavých příspěvků v časopisech Kalich a Křesťanská revue významné studie *Theologie vykladu královské šestidíly* (1932) a *Bláznovství krize. Smysl a význam paradoxu v Novém zákoně* (1932). Jeho vliv v církvi posílila jeho učitelská činnost v poloformálním theologickém studiu za války, které

	organizovala Českobratrská církev evangelická. Jiz tehdy se vyrovnával se dvěma významnými impulsy k nové interpretaci evangelia založenými na kritice mytu: s koncepcí svého starozakonního učitele a pozdějšího kolegy Slavomíla Danka (souhrnnou studií o jeho díle otiskl v časopise <i>Theologia evangelica</i> III, 1950) a programem demythologizace u Rudolfa Bultmanna (zejména články v <i>Křesťanské revui</i> 1955, přednáškou <i>Problem navazování v exegezi</i>, 1945, a ve sborníku <i>Kerygma und Mythos I</i>, 1948, 19675 a <i>IV</i>, 1955) a později diskusí s H. Braunem (1965). Polemika nad jeho studií <i>Theologie a filosofie</i> (1944) otevřela Souckův doživotní přátelský rozhovor s filosofem Janem Patockou. Spolu s J. L. Hromádkou se zasloužil o dialog s představiteli německé teologie a kultury, který spolu s marxisticko-křesťanským dialogem na filosofické fakultě (prof. M. Machovec) ovlivnil duchovní vývoj směřující k jaru 1968. Současne probíhal ze Souckovy iniciativy i evangelicko-katolický dialog v seminari V Jircharich, který položil základ k nezvratnému sblížení katolické a evangelické inteligence v našich zemích.
--	---

Sledujeme-li pozorně Souckovo povalečné exegetické dílo, jímž ovlivnil evropskou a světovou diskusi, vidíme, že je motivováno touhou přispět biblickým studiím k orientaci církve v nových podmínkách diskriminované menšiny. Jsou to komentáře k pasíjním perikopám *Utrpení Pane podle evangelii* (1951, 2. vyd. 1983), k epistole Jakubově a 1. Petrově *Delna vira a živa nadeje* (1968) a příslušné studie v zahraničních časopisech. Klíčovými příspěvky k novozakonní teologii přispěl do Novotného *Biblického slovníku* (1951--1956), spolu se svým starozakonním kolegou Milosem Bícem a desítkami spolupracovníků, které získali mezi evangelickými faráři, připravil velkou *Biblickou konkordanci I--III s hebrejskými a řeckými ekvivalenty* (1954--1960), která dosud nemá ve své době, a roku 1961 vyšlo první vydání jeho *Recko-českeho slovníku k Novému zákonu*, který se brzy docká již svého vydání. Jeho dílo vrcholilo prací na českém ekumenickém překladu Bible. Byl organizátorem a do své smrti vedoucím novozakonní skupiny, v níž našel své odborné, ekumenické i lidské zájmy v neradostných letech tzv. normalizace.

Z jeho přednášek o biblické teologii, které byly v malém počtu vytisknuty rozmnožovány jako skripta, vyšla posmrtně jeho *Theologie apostola Pavla* (1976, 2. vyd. 1982), jeho práce z rozhraní systematické teologie a biblistiky vyšly v roce 1982 pod názvem *Slovo -- člověk -- svět* a závazné biblické studie byly znovu přetisknuty ve sborníku *Křesťus a dejiny* (1987).

J. B. Souček byl jedním z prvních, kteří byli zvoleni za členy světové oborové organizace Studiorum Novi Testamenti Societas a obdržel čestný doktorát od univerzity v Basileji a v Aberdeenu.

Lektory rectory byli v době, kdy J. B. Souček vedl katedru biblistiky **Stanislav Segert**, pozdější významný orientalista a semitolog, nyní profesor na univerzitě v Los Angeles, a **Jaroslav Stolar**, tajemník synodní rady. Odborně s ním spolupracoval **Miloslav Hajek**, dlouholetý tajemník novozakonní ekumenické komise a pozdější synodní senior evangelické církve.

Bibliografie a hodnocení:

ThPr KR 27 (1960), 132--139 (do roku 1960)

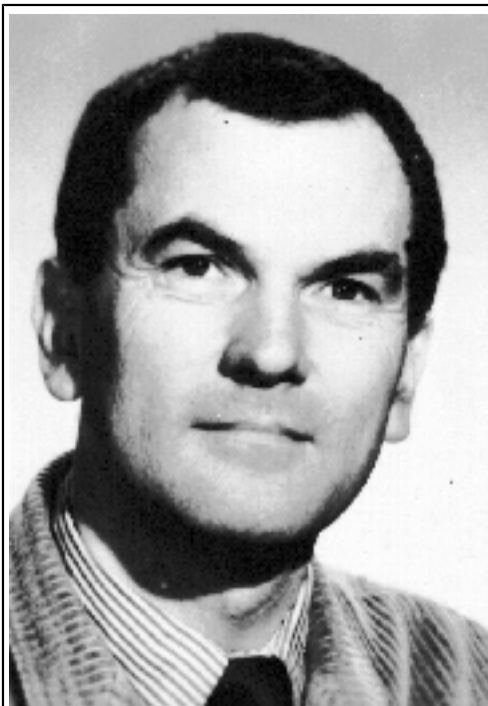
KR 39 (1972), 116--117 (roky 1960--1972 + doplnky)

Sborník *Křesťus a dejiny* (1987), 128--129 (1972--1975 + doplnky). Tamtéž i soupis prací o JBS.

Nové: J. Smolík, Učitelé Komenského fakulty, in: KR LVI (1989), str. 30--34

P. Pokorný, *Der Theologe J. B. S.* (Ev. Theologie 1972, Nr. 3), KR 1992, str. 102.

PETR POKORNÝ (narozen 21. 4. 1933)

Soucasny vedouci katedry Noveho zakona a biblickeho institutu ETF je zakem J. B. Soucka, studoval v Praze a kratce v Oxfordu u prof. G. D. Kilpatricka a koptstinu u prof. J. Cerneho. Deset let pusobil jako duchovni evangelicke cirkve v Praze. Na ETF uci od roku 1968, kratši dobu uci na univerzitach v Greifswaldu (1967--68), v Pittsburghu a v Princetonu (1986--87) a v Tuebingen (1988--89).

Spolupracoval na ekumenickem prekladu Bible, napsal monografie *Der Epheserbrief und die Gnosis* (1965), *Pocatky gnose* (1968, 2. vyd. 1969), *Die Entstehung der Christologie* (1985, angl. vyd. 1987, cesky 1988), *Vyklad evangelia podle Marka* (1975, 19822), *Tomasovo evangelium* (1981, 19822), *Kolosserbrief* (1987, 19902, angl. 1991), *Epheserbrief* (1992, angl. 1994) a dalsi, popularizujici prace jako *Pisen o perle* (1986), *Perspektiva viry* (s J. Veselym, 1992, nem. 1992), *Recke dedictvi v Orientu* (1993) a *Literarni a teologicky uvod do Noveho zakona* (1993) i nekolik desitek studii do mezinarodnich periodik a sborniku.

Na obdobi 1994--1995 byl zvolen prezidentem Studiorum Novi Testamenti Societas.

Bibliografie:

Kristus a dejiny (1987), 131--142

Who is Who in Biblical Studies and Archeology

Biograficky slovník (vyd. 1991, str. 556)

JIRI MRAZEK (narozen 30. 3. 1960)

Pochazi z Brna, z rodiny farare CCE. Theologii studoval v letech 1979--1984 na Komenskeho evangelicke bohoslovecke fakulte, v akademickem roce 1987--1988 na Martin Luther Universitat v Halle/Saale; 1990 predložil disertacni praci na tema *Transformace mesianismu v aramejskych textech z Qumranu* a tehoz roku byl promován doktorem theologie.

V letech 1984--1989 pusobil jako vikar ve sboru CCE v Kostelci nad Orlici. Na podzim 1989 nastoupil na Komenskeho evangelickou bohosloveckou fakultu jako asistent, v nasledujicim roce pak jako odborný asistent pri katedre Noveho zakona EThF UK. Podili se tez na praci Biblickeho institutu EThF UK a spolupracuje s Ceskou biblickou spolecnosti.

MILENA PRECECHTELOVA

Narozena 14. 7. 1952 v Nedvedici pod Pernštejnem, po maturitě (SVVS v Ústí nad Labem) studovala na FF UK v Praze obor latina - - cestina. Studium ukončila na podzim roku 1975.

V následujících deseti letech, kdy se venovala výchově svých dvou dětí, byla postupně zrušena výuka latiny na drtivě většině středních škol, čímž se prostor pro pedagogickou práci v oboru zúžil prakticky na FF a bohoslovecké fakulty.

Na Komenského fakultu nastoupila v r. 1985 jako lektorka latiny, zakratko nato i rectiny a cestiny. V r. 1988 složila rigorózní zkoušky na FF UK a promovala (PhDr).

Jako asistentka a od r. 1989 odborná asistentka při katedře NZ má především úkoly pedagogické -- vlastní výuku jazyku, ale zároveň starost o odpovídající učební texty (mluvnice, cvičebnice, slovníky), jichž je po době, která klasickým jazykům neprala, velký nedostatek. Je autorkou *Cvacebnice latiny pro bohoslovce* (1986), revidovala 3. vydání *Souckova Reckoceskeho slovníku k Novému zákonu* (1987), spoluautorkou cvičebnice biblické rectiny *Exercitia graeca biblica* (s J. Bartonem a J. A. Dusem, 1992) aj.

V hodinách nazvaných Zaklady jazykovedy se snaží na základě gramatické struktury cestiny uvést studenty do širších jazykovedných souvislostí, jež jsou jim ku prospěchu při zvládnutí jazyku klasických i novodobých.

GUSTAV ADOLF SKALSKÝ (1857 -- 1926)

Narozen 3. 8. 1857 v Opatovicích u Časlavi, zemřel 28. 1. 1926 v Praze. V letech 1880--1881 byl vikářem luterského sboru v Opatovicích, 1881--1887 farářem ve Vilemově, 1887--1896 ve Velké Lhotě u Dacic. Od roku 1896 do r. 1919 profesorem praktické teologie na bohoslovecké fakultě ve Vídni. Jako první děkan přispěl vydatným dílem k zřízení Husovy evangelické fakulty bohoslovecké. Na Husově fakultě působil v letech 1919--1925.

Základní pojetí praktické teologie u Skalského lze označit jako pojetí historické (F. Bednar, Kalich X, 1926--27, 76). Skalského luterský konfesionalismus byl zjemněn jeho studiem v Erlangen, kde na něj měl silný vliv C. A. G. Zezschwitz. V roce 1918 přijal Skalský skutečnost spojení obou reformacních církví, ačkoliv ještě v roce 1907 vyjádřil k unii negativní postoj.

Důležitou součástí praktické teologie bylo pro Skalského církevní právo. Zpracoval po církevně-právní stránce období pobelohorské (*Zur Geschichte der Evangelischen Kirchenverfassung in Oesterreich 1897--98*). Zabýval se otázkou poměru církve a státu (*Der oesterreichische Staat und die evangelische Kirche...1848--61*, *Die Verwaltungsgesetze der ev. Kirche in Oesterreich 1906* aj.).

Učitel Zezschwitz přivedl Skalského k zájmu o bratrskou historii. Skalský vydal *Dva visitací rady Jednoty bratrské a Rad zvláštní mezi Bratrimí* (1906), *Zpravu o bratrích soudcích...z 1609*, *List br. Jana Černého soudcem...z 1555* (1907). Práce na Lukášových *Zpravách kněžských* zůstala v rukopise.

Do oblasti katechetiky náleží Skalského literární prvotina *Upomínka na den konfirmace* (1885), do oblasti liturgiky studie *Aus der liturgischen Vergangenheit der ev. Kirche in Oesterreich* (Jahrbuch Prot. 34, 35) a *Blahoslavova liturgická příručka* (Kalich VIII, 1923, 40--47).

Skalského osobitým zájmem byla česká historie pobelohorského období, kterou zpracoval ve dvou monografiích trvalé ceny: *Z dějin české emigrace v 18. století I* (1911) a *Der Exulantenprediger Johann Liberda, Ein Beitrag zur Geschichte der böhmisches Emigranten* (1910). Husitství venoval práci *Husitství za hranicemi Čech* (1901).

Nebyl sice profesorem církevních dějin, nýbrž praktické theologie, církevním dějinám ovšem venoval značnou část své badatelské práce.

Vedle služby duchovenské (sbory Opatovice, Vilemov, Velká Lhota) pracoval zároveň jako publicista a organizátor spolku Evanjelické matice a. v. Povolání do Vidne (1896 -- první český profesor) mu otevřelo možnost pedagogické a vědecké práce. R. 1909 byl jmenován mimořádným členem vědecké církevní rady (první Čech), dokonce i dvorním radou. Do Prahy byl povolán jako reprezentant české evangelické vědy, aby pomohl budovat první československou evangelickou bohosloveckou fakultu hned po jejím ustavení.

Ve vědeckém prostředí se v dobré spolupráci s G. Loeschem soustředil na soustavné referáty o české historické literatuře ve sborníku *Jahrbuch der Gesellschaft für die Geschichte des Protestantismus in Oesterreich*. Předmětem jeho badatelského zájmu byly jak obecné dějiny evangelických církví v Rakousku (*Zur Geschichte der evangelischen Kirchenverfassung in Oesterreich bis zum Toleranzpatent, 1898*; *Der oesterreichische Staat und die evangelische Kirche in ihren wechselseitigen Verhältnissen vom Jahre 1848--1861, 1898*), tak dějiny toleranční církve a historie českých exulantů. Zajímala ho ovšem i bratrská minulost. R. 1906 začal v Pardubicích vydávat *Pisemné památky evangelické minulosti*, kde publikoval rady Jednoty bratrské a jiné prameny k jejím dějinám. Zvláštní pozornost venoval "Zprávám kněžským" B. Lukase Pražského.

Nejrozsáhlejším českým spísem je archiválně podložená práce *Z dějin české emigrace XVIII. století* (1. díl 1911) a monografie *Kazatel Jan Liberda a česká exulantská církev v Drážďanech* (německy 1910, český posmrtně 1928).

(Srov. F. Kutnar, *Přehledné dějiny českého a slovenského dějepisectví II*, Praha 1977)

Bibliografie:

Kalendář Hus 1917 (článek J. Lukáše), RGG2, V, 561n

R. Ríčan -- J. Smolík: *Dvacet let od smrti GAS*, ThEv 1951, 187--189

FERDINAND HREJSA (1867 -- 1953)

První profesor církevních dějin na pražské Husově evangelické bohoslovecké fakultě upřímně usiloval o spojení českých evangelíků na základy tradic domácí reformace.

Rodinné a sborové prostředí Hrejsova rodného Humpolce mělo tradici osvětsky evangelickou. Výrazná osobnost Cénka Duška poznamenala Hrejsovo gymnaziální studium. Bohosloví studoval ve Vratislavi a ve Vidni. Duchovenskou činnost začal v Chebu, pokračoval v Trnavce (1894--1901) a skončil v Praze (od r. 1902). Pražské knihovny a archivy mu umožnily rozvíjet nadání, pílí a odbornost natolik, že mohl po boku G. A. Skalského reprezentovat evangelictví jako historik českého protestantismu. R. 1919 se ujal katedry církevních dějin a r. 1920 vystrídal Skalského ve funkci děkana.

O zakoreněném nesvaru českého a moravského evangelictví -- vzhlížení k "funkcím" -- svědčí jediná, zato příznačná věta historika R. Ríčana: "Váha jeho slova (totiz Hrejsova) stoupla jeho volbou za superintendenta r. 1917". Proc?

F. Hrejsovi se podařilo povzbudit sebevědomí evangelíků a přispět k jejich sjednocení poctivou odbornou prací. Dílem *Česka konfese, její vznik, podstata a dějiny* (1912) pomohl evangelíkům v mladém Československu orientovat se ve vlastních dějinách a vzbudit pozornost "světské" historiografie. Prosadil nový výklad české reformace v dějinách národa. Přesvědčivé doložil theologickou, mravní a sociologickou svebytnost husitství a bratrství, kterou si zachovalo navzdory silnému vlivu luterské a kalvinské reformace. Nesdílél přesvědčení starší historiografie o upadku české reformace před belohorskou porážkou. K temuz závěru dospěl i historik Kamil Krofta (1876--1945), který Hrejsovu práci kriticky, ale přejně ocenil. Na Hrejsovo a Kroftovo "prehodnocení" navázala prohloubenou analýzou přinejméním jedna větev soudobé historiografie (Robert Kalivoda, Winfried Eberhard).

Popularizujícím vytáhem díla o České konfesi je Hrejsova *Česka reformace* (1914). Moravskou paralelu s českým vývojem dokladal (mne přesvědčivé) v obsahu studií *Luterství, kalvinismus a podoba na Moravě před Bílou horou* (1938).

Badatelské usilí venoval Hrejsa také dějinám Jednoty bratrské a české reformované církvi po tolerančním patentu. K nejcenějším, materialově nejbohatším a dosud neprekonaným pracím patří *Sborové Jednoty bratrské* (1939), doplněné

vykladem *Nabozensky sveraz Jednoty bratske* (1939). Ve spolupraci s mladším Frantiskem Bednarem pripravil jubilejní publikaci *Tolerancní patent. Jeho vznik a význam* (1931). Sam se venoval životopisným studiím dvou maďarských reformovaných pastorů: *Jan Vegh* (1930), *Jan Szalatnay a jeho paměti z doby tolerancní* (1931). Dal tak podnět ke studiu málo probádané otázky česko-maďarských vztahů. Pozornosti zaslouží i Hrejsovy *Dejiny české evangelické církve v Praze a ve středních Čechách v posledních 250 letech* (1927), stejně jako studie *František Palacký po stránce náboženské* (1928). Všechny Hrejsovy práce jsou pečlivě podloženy archivními prameny.

F. Hrejsovi se podařilo shrnout výsledky badatelské práce do přehledné syntézy: *Dejiny křesťanství v Československu I–VI* (1947–1950). Možnosti průběžného publikování výsledku studií z dějin české reformace poskytoval *Reformacní sborník* (1921–1946), který založil s F. Bednarem a F. M. Bartosem.

Studenti bohoslovecké fakulty mu prezdívali "Ferdinand Dobrotivý". Na katedře církevních dějin se pak zákonitě strídali učitelé "dobrotiví" a přísně nároční.

Ferdinand Hrejsa svým dílem pomohl k sebeuvědomění a ujednání českých evangeliků. Pro "svetskou" historiografii zůstal "konfesionálistou", ovšem s největší možnou snahou o nezávislé hodnocení českých dějin.

Bibliografie:

Vyberova bibliografie je připojena k článku F. Bednara, Profesor Dr. Ferdinand Hrejsa, Kalich XI, 1926–27, str. 65–72.

FRANTISEK MICHALEK BARTOS (1889 -- 1972)

Reprezentoval evangelickou historiografii v domácím prostředí statečným zápasem o "smysl českých dějin", v zahraničí jako uznávaný husitolog. Ztělesňoval typ osamělého rytíře: uslechtilého, zranitelného, statečného, bojovného.

Narodil se v Rýchnově nad Knežnou, gymnázium absolvoval v Mladé Boleslavi, kde ho stál profesor dějepisu strhnout k celoživotní vášni pro svůj obor. Historii studoval na pražské a freiburské universitě. Hned po převratu r. 1918 vystoupil z katolické církve a počátkem r. 1919 byl přijat do Českobratrské církve evangelické. Ideál "svobodného protestantismu" a výklad českých dějin v duchu F. Palackého a T. G. Masaryka vedly znamenitého husitologa Bartose k zákonitemu střetnutí s neméně známým historikem Josefem Pěkarem. Oba byli mistři svého oboru, oba milovali svůj národ, ale každý po svém. Bartos jako protestantský historik-moralista, Pekar jako katolický vychovaný historik-umelec.

Pedagogické působení na Husově fakultě (od r. 1931) přijal Bartos jako vítané náhradní řešení poté, co mu "pekarovci" znemožnili habilitaci na filosofické fakultě UK. Nakonec nelitoval, ponevadž mezi bohoslovci našel "prostředí neskonalé vlnější". Navzdory tomu zůstal mezi theology přece jen osamělý.

Ocenění jeho vědecké práce dokumentuje členství v Královské české společnosti nauk (od r. 1930), v České akademii (1938–52), v Národní radě badatelské (1947–52) a v londýnské Royal Historical Society.

Předmětem Bartosova badatelského zájmu nebylo jen husitství, ale celá česká reformace, kterou chápal jako období mravního přesahu národa. Metodicky se zaměřil na pečlivé zkoumání a třídění archivních materiálů, na objevování, desifrování a začlenování dosud neznámých. Z mravní práce nad rukopisy vytezil jak cenné soupisy, dílčí edice, množství studií, článků a brožur, tak pozoruhodné syntézy. Významný badatelský přínos znamenaly jeho soupisy: *Literární činnost Jakoubka ze Stribra* (1925), *Literární činnost M. Jana Rokycany, M. Jana Příbrama, M. Petra Payna* (1928), *Literární činnost M. Jana Husí a M. Jeronyma Pražského* (1965 ve spolupráci s P. Špunarem). Do této kategorie náleží i *Soupis rukopisu Národního musea v Praze I a II* (1926 a 1927).

Z výtečné znalosti traktátové literatury a dobové publicistiky vycházely jak Bartosovy přehledy (např. *Co víme o Husovi nového* z r. 1946), tak popularizující soubory drobných studií: *Bojovníci a mucedníci* (1939), *Svatci a kacíři* (1949), *Knihy a zápisy* (1948), *Ze zápasu české reformace* (1959).

Soubornému zpracování dějin husitství předcházely přípravné studie, např. *Do čtyř pražských artiklů* (1924), *Husitství a cizina* (1931). Současně se Bartos venoval i otázkám husitské a bratrské historiografie: *Z husitského a bratrského dějepisectví* (1954).

Trojdielna husitologická syntéza *Cechy v době Husově* (1947), *Husitská revoluce I. a II. (Doba Žižkova, 1965 a Vlada bratrstev a jejich pad, 1966)* vycházela v době, kdy autorovu koncepci už neohrožovalo "pekarovství", zato jeho pravý opak: metodicky pestovaný "historický materialismus" marxistické razby. Dejepisci Bartosovi vycetli individualisticko-personalistický přístup a překonané moralizování. O jeho výtečné znalosti a soupisy se ovšem s respektem opírali.

S nemensím zaujetím se Bartos věnoval dějinám českobratrství. Cennými studiemi přispěl k plastictejšímu obrazu významných osobností Jednoty (od B. Rehoře po J. A. Komenského). Zastupně jmenujme jen znamenitou studii *Jednota a reformatory* ve sborníku *Jednota bratrská 1457–1957* (1956). O vlastních zkušenostech na kolbisti české historiografie svědčí *Vzpomínky husitského pracovníka* (1969).

Nepochybují, že po odeznění modní vlny "postmoderny" bude čas (bude-li jaký) k novému hodnocení Bartosova díla.

Bibliografie:

Bibliografické soupisy najde čtenář v knize *Světcí a kacíři* (1947), *Ze zápasu české reformace* (1959) a ve sborníku *Medievalia Bohemica* (1969).

RUDOLF RICAN (1899 -- 1975)

Profesor všeobecných církevních dějin v době, kdy české dějiny na fakultě víceméně zastával theologicky povázkově sverazný laik F. M. Bartos, byl již touto delbou práce veden k metodické otázce, jak svou disciplínu při vši remeslné svědomitosti historika přiměřeně zvládnout jako obor přednostně bohoslovny.

K tomu, aby právě on svým nástupcem odkázal toto hledisko nalehávěji než jeho předchůdci, přispěly ovšem i jiné osobní formující motivy. Byl synem luterského faráře ve valasských Huslenkách, rodově spojeným s živým, niterně zbožným luterským konfesionalismem. Věčná pamět, zachovaná této tradici, mu dodala odolnosti vůči dobové zpovrchnujícímu výkladu "českobratrského sverazu" domácího evangelictví (konceptu F. Hrejsy), jímž se zastítovaly neudržitelné formy modernismu. Trval naproti němu bez vlastenecké pychy na jednotě české reformace s evropskou a na jejich společné významské duvěře v absolutní hodnotu Božího zjevení v Kristu, prostředkovaného biblickým Slovem.

Navázat na ni bez uvážení u pouhého nostalgického ohledání do minulosti napomohla studentu přelomu z Vídně na nové zřízenou pražskou fakultu teologie mladého docenta J. L. Hromádky. Ríčan se stal jedním z prvních učenlivých zastánců jeho navazování na "klasickou linii" křesťanství. Nejlepší zak jeho učitelské generace, A. Molnar, mu ve skupině pozdějšího "opatovického programu" přiznal cestné místo slovem: "Byl z nich odborně nejpracovitější". Nezanedbal ani dvojí prapravu: vedle theologického studia, naposledy v Glasgowe a Aberdeenu, se i on podrobil pozitivistické kázni v historickém seminariu prof. V. Novotného na pražské filosofické fakultě. Tam byl také nasmerován ke své disertační práci o postile valdenského apostaty Johlna z Vodnan.

Promován byl na Husově fakultě r. 1930, mezitím proděláv i praxi středškolského profesora v Ruzomberoku a Revuceji (1923–5; dějinna spjatost českých evangeliků se slovenskými, zastoupena v jeho vlastním rodokmenu, se vyjádří i v tematech jeho statí) a nastoupiv službu duchovního správce trebičského sboru (1926). Roku 1931 přel do Hustopečí, 1935 do Bohuslavic n. Metuji. Z Hromádkova podnetu se ujal i překladatelské ulohy, jejímž nejdůležitějším plodem je výtečný překlad Lutherova stezejního spisu *O svobodě křesťanské* (1935, spolu s B. Popelářem). Samostatnou vědeckou práci se nyní soustředil právě na konfesionalistickou epochu 19. století, již věnoval několik důležitých monografií -- zejména zevrubnou dvoudílnou studii *Život a dílo K. E. Lanyho* (1935 + 1938), prostředkující sirsí vhléd, než by se zdálo z jejího holeho názvu.

Od r. 1935 soukromý docent a o dva roky později již i suplent pensionovaného prof. Hrejsy, připravil se obtížným dojízením ze vzdalene fary k náhle přikvácivší roli jednoho z hlavních lektorů napul tajného vzdělávání bohoslovců v době války, které podobným stylem organizováno být muselo. V tomto dalsím období, počínaje příspěvkem do sborníku *Co daly naše země Evropě a lidstvu* (1939/40), nabyva mezi jeho tematy převahy *Setkání české reformace s reformací světovou* (jak zní 1943 jeden z titulů v rade skript, která pro své sverence připravil; opět v ní pokračoval po r. 1949). Tehdy také vynikla jeho mravní autorita, jak vysvědčil A. Molnar: "Jako nikdo druhý z učitelů tehdy poloklandestinní fakulty ztelesňoval važnost a važu theologické odpovědnosti, prolamující se do nejvšednějších ukonů a životních postojů". Mravní statečnost víry byla kladným ucinem jeho pozadavku určitosti stanovisek, jáka mohla někdy i zarazit; později ji projevil zejména mimoradnou odolností vůči protiněmeckému silení povalečných let a přední ucasti na úspěšném odporu proti přípravě persekucního zákona o rodině komunistickou vládou začátkem let sedesatých.

R. 1946 se stal profesorem, na nove zrizene KEBF (1950) vedoucim katedry dejin krestanstvi. Na publikacnim vzmachu onech let se podilel zejména jako mimoradne peclivy editor. Jednak byl jednim ze dvou prazskych redaktoru cesko-slovenskeho casopisu *Theologia evangelica*, vychazejiciho od r. 1948 (a po jeho zakazu r. 1951 na dalsi dve leta skryte ridil *Theologickou prilohu Krestanske revue*, která ho mela alespon castecne nahradit), jednak uplatnil svou erudici (take hymnologickou) pri priprave bohosluzebnych knih cirkve, a krome toho byl vedoucim redaktorem dila, jez zustane trvalym vedeckym pocinem provazejicim tehdy jiz rozhodny (synodni) priklon k jednote reformacnich konfesi: jejich kritického vydani (*Ctyri vyznani*, 1951). Sam zaroven zpřístupnil ceskym ctenarum Komenskeho nemecky katechismus *Prastare obecne krestanske nabozenstvi*. V 60. letech redigoval jubilejni Husuv a bratrsky sbornik, kdyz se jiz predtim ke stare Jednote Bratri upjala pozornost jeho posledniho, syntetizujiciho tvurciho obdobi. Patřila nyní zvyšenou merou i Komenskemu, na vydavani jehož dila Cs. akademii ved se tez podilel; venoval mu svou posledni monografii *Jan Amos Komensky, muz viry, lasky a nadeje*, zivotopis podrobeny zprehlednujicimu theologickemu meritku (1971). Hlavnim dilem teto skupiny jsou vsak souhrnné *Dejiny Jednoty bratrské* (1957, nem. 1961), jez zustavaji standardni priruckou. Podobny usudek plati ovsem take o dalsich ucelenych prehledech z jeho ruky. Zatim vicemene nenahrazeny jsou i cirkevni dejiny ceskeho protestantismu pro zahranicniho ctenare, vydane 1957 ve Stuttgartu (*Das Reich Gottes in den b"hmischen Landern*). V cestine nemaji dostatecne obdoby jeho ucebnice, jimz se nejprve v podobe *Kapitol z cirkevnych dejin*, stredoskolsky didakticky zretelných, katecheticky budujicich usudek, cilevedome venoval jiz od 30. let; jejich obsirnejsi druhy dil, *Od usvitu reformace k dnesku*, zpřístupnuje i latku jinde netraktovanou, ac pochazi z r. 1948. Komplexni vysokoskolskou prirucku typu slavného Heussiho "Kompēdia" se mu nakonec podarilo s pomoci A. Molnara, spolupracovnika na vicerych projektech povalecneho obdobi, dokoncit pro prvni trinaet století historie krestanstvi (prvni predstaven 1954, roku 1973 potom *Dvanact století cirkevnych dejin*). Zakladni hodnotu pro dejiny fakulty si zachova sesit *50 let KEBF v Praze*, vydany v roce jeho pensionovani (1969).

Ricanovym asistentem na katedre cirkevnych dejin byl v letech 1951--54 **Jan Lukas** (1928--1988).

Bibliografie:

Bibliographia selecta (vsechny dulezitejsi prace) in *Communio viatorum* XIX/1976, 22--27.

AMEDEO MOLNAR (1923 -- 1990)

Svetove prosluly historik, polyhistor klasicke vzdelanosti, znalec patristiky, stredovekeho kacirstvi, ceske a evropske reformace se trvale prohlasoval predevsim za theologa.

Narodil se 24. 1. 1923 v Praze, maturoval na prazskem Jiraskove gymnaziu r. 1942. Nahradu vysokoskolskeho studia bohoslovi poskytoval v dobe nemecke okupace theologicky kurs vysoke odborne urovne, organizovany Synodni radou Ceskobratrske cirkve evangelicke. Molnar jej absolvoval v letech 1942--45, posledni rok jako vikar v Zelezнем Brode. Po osvobozeni Ceskoslovenska studoval na Husove bohoslovecke fakulte a Filosoficke fakulte Karlovy university, odkud presel na universitu ve Strasburku. Strasbursky a prazsky doktorat theologie ziskal r. 1948, o rok pozdeji se habilitoval na Husove fakulte pro obor cirkevnych dejin (1949). Po rozdeleni bohosloveckych fakult se od r. 1950 stal docentem "historicke symboliky" na Komenskeho evangelicke bohoslovecke fakulte. V letech 1957--1961 pracoval v Ustavu pro ceskou literaturu tehdejsi CSAV. R. 1962 ziskal profesuru na katedre dejin KEBF a r. 1964 na Facoltē valdese di teologia v Rime.

Dekanskou funkci vykonaval v narocne politicke situaci komunisticke "normalizace" (1972--78) a pak v letech 1984--86. Posledni dekanskou funkci prijal v rekonvalescenci po teške operaci a na tihu odpovednosti za prevedeni fakulty do svazku University Karlovy (1989--90) doplatil zivotem (zemrel 31. 1. 1990).

Molnarovu badatelskou praci a pedagogickou cinnost charakterizovala mimoradna sire odborných znalosti a vedomi odpovednosti. Hlubinne porozumeni reformacnimu bohoslovi, jeho biblickym a patristickym korenem, ukazovalo jedinym smerem: k theologii krize. Prednaskou na toto tema uzavrel sve pusobeni na fakulte. Znalec "reformace" citil odpovednost za orientaci domacih a evropskeho protestantismu, o jehož reformacni totnost projevoval znacne obavy.

Vhled do patristiky umoznil ceskym ctenarum publikacemi *Patrologie v kostce* (1950) a *Listky o mlade cirkvi* (1952). Pricinu selhani cirkve, která neodolala pokuseni moci, shledaval v postupnem slabnuti eschatologickeho ocekavani.

Zajímaly ho všechny typy středověkého "kacířství", které se vracely k jediné autoritě -- Jezíši Kristu a k živé eschatologické naději.

Evropskou proslulost mu zjednaly studie a monografie venované **valdenství** jako součásti první fáze reformace ve vztazích jak k reformaci české, tak světové. Monografie *Valdenští. Evropský rozměr jejich vzdoru* (1973) se během osmi let dočkala několika rozšířených a doplněných cizojazyčných vydání: *Storia dei Valdese* (1974), *Les Vaudois au Moyen Age* (ve spolupráci s J. Gonnetem, 1974), *A Challenge to Constantinism. The Waldensian Theology in Middle Ages* (1976), *Die Waldenser* (1980).

Předmětem Molnarova badatelského zájmu zůstala reformace. Typologické rozlišení na "první" a "druhou" vzbudilo (dodnes neukončenou) diskusi historiků a theologů: *Husovo misto v evropské reformaci* (poprvé otiskeno v CCH 1966). Pro tzv. první reformaci (valdenství, husitství, rané bratrství) je příznačný důraz na autoritu zákona Božího ve smyslu Ježíšova "kazání na hoře" s výhledem ke konečnému dovršení Kristova království ve světě, proto i nesmlouvavá kritika společnosti ve prospěch "urazených a ponížených". Tzv. druhá reformace je bohoslovesky radikálnější (ve smyslu pavlovských listů Jásá nad darem milosti a svobody v zastupné oběti Kristově), společensky je konzervativnější. Nadměrnou důvěrou dává "světské moci".

Přidit výběr nejzavaznějších Molnarových prací je ukol nesplnitelný. Každá generace si bude ze závratného množství publikací vybírat po svém.

Českou reformaci představil Molnar jak vydáváním písemných památek v úplnosti i výběrech, tak nespočty studiemi a monografiemi. Spolupracoval na vydávání spisu Husových (*Magistri Ioannis Hus Opera Omnia*) a Komenského (*J. A. Comenii Opera Omnia*). Radikální křídlo pražského husitství představil edicí *Jan Zelivský, Dochovaná kazání z r. 1419* (1953), taborské bohosloví překladem (s F. M. Dobiášem) *Mikuláš z Pelhřimova, Vyznání a obrana Taboru* (1972), v latinském originále *Confessio Taboritarum* (Rim 1983). Citankou ukázek z tvorby reformacních autorů domácích i "světových" je *Slovem obnovená. Čtení o reformaci* (1977). O podstatě husitského zápasu svědčí *Husitské manifesty* (1980).

M. Jana Husa přiblížil českým čtenářům překlad spisu *O církvi* (1965) a *Husova výzbroj do Kostnice* (1965, obě s překladatelskou spoluprací F. M. Dobiáše). Českého "svědka pravdy" a jeho stoupence představuje monografie *Jan Hus testimone della verità* (1973), *Jean Hus témoin de la vérité* (1978), *I Taboriti* (1986). Pro bohoslovce zůstane vytečnou orientací Molnarova studie *Eschatologická naděje české reformace* (ve sborníku *Od reformace k zítřku*, 1956) a soubor studií *Pohyb teologického myšlení. Přehledné dějiny dogmatu* (1982).

Ze studií a monografií k bratrským dějinám stojí za zvláštní pozornost *Bratr Lukas, bohoslovec Jednoty* (1948), *Česko-bratrská výchova před Komenským* (1956), *Cestí Bratři a Martin Bucer* (1972) a *Jan Amos Komenský O sobě* (ve spolupráci s N. Rejchrtovou, 1987).

Vyprávěním uměním a mistrovstvím zkratky vyniká představení protagonistu české a evropské reformace *Na rozhraní věků. Cesty reformace* (1985).

Bibliografie:

Bibliografický soupis Molnarova díla do r. 1982 v tematickém rozčlenění najde čtenář ve sborníku *Smerování* (1983), dodatek ve *Folia historica bohemica* 13, 1990 a v *Křesťanské revui* 58 (1991), č. 9.

NOEMI REJCHRTOVÁ (narozena 1940)

Narozena v Praze, vystrídala od maturity na gymnáziu (1957) a "nastavbové" maturity v oboru zdravotnictví nejružnější povolání (nemocnice, výzkumná pracoviště, továrny). Studium na filosofické fakultě UK absolvovala dalkově (1972), o rok později obhájila disertační práci (PhDr., 1973). Od r. 1973 pracovala jako asistentka na katedře církevních dějin, kde se r. 1984 habilitovala a byla jmenována docentkou. V letech 1990–1993 pracovala v Historickém ústavu Akademie věd. V březnu 1993 se vrátila na ETfF UK (1994 jmenována profesorkou).

Venovala se studiu pozdního husitství, kalvinizovanému bratrství a komeniologii. Spolupracovala na vydávání spisu J. A. Komenského, na "čtení o reformaci" *Slovem obnovená* (1977), vydala výběr *Z korespondence Karla st. ze Žerotína* (1982), uspořádala sborník *Smerování* k sedesatám A. Molnara (1983). Kromě monografie *Václav Budovec z Budova* (1984) vydala jeho *Antialkoran* (1989). Spolupracovala na komentované autobiografii J. A. Komenského *O sobě* (1987).

EVA MELMUKOVÁ (roz. Sasací, narozena 1932)

Vystudovala KEBF v Praze (absolutorium 1954) a již během studia se zamerila na historické vědy (mimoradné studium archivnictví na FF UK 1951--53). V r. 1954 nastoupila do církevní služby (vikarka Praha-Smíchov), r. 1957 však ji byl odebran statní souhlas. V následujících letech vystřídala řadu zaměstnání. Od r. 1961 externě studovala etnografii na FF UK (1968 PhDr), poté postgraduálně muzeologii (1969--71). Do duchovenské služby se mohla vrátit až r. 1986 (fararka CCE v Telci). V r. 1990 se habilitovala na EThF UK pro obor církevních dějin, které také jako docentka externě přednáší.

Ve své práci se soustředila především na dvě oblasti. První je vývoj sídel a jeho zákonitosti (regionální historie, etnografie, historická geografie). Z této oblasti jsou především díla *Oblast Jihlavských vrchů, její historická formace a perspektiva narodopisného monografického zachycení* (Slovenský národopis 1969, str. 617--621), *Príspevek k metodice kartografického zpracování regionálních celků a typových obcí v 16--20. stol.* (Historická geografie 6/1971, str. 3--28; druhá část této studie, *Historická města a městečka*, 1975, již vyjít nemohla), *O nový typ památkové chráněných vesnic* (Česky lid 61/1974, č. 2, str. 86--90), *Rekonstrukce urbanistického vývoje obcí na Telčsku* (Česky lid 62/1975, č. 3, str. 151--157) či *Lidová architektura na Telčsku a Jihlavsku -- marný zápas o uchování vesnických a předměstských celků v sedmdesátých letech* (Vlastivedný sborník Vysociny, 1992, str. 199--228).

Druhou oblastí je české evangelictví 17. a 18. století, zvláště doby tolerancí: *Edice tolerančních přihlášek -- kraj Jihlava, Znojmo, Olomouc, Rakovník a Litoměřice* (redakce svazku vydaných pečí SR CCE 1987--1989), *Evangelici v rané toleranční době v českých zemích (1781--89)* (dosud nepublikováno, dvě z kapitol byly základem habilitační práce), *Theologische Entwicklung der ev. Kirche... im 19. Jahrhundert* (Kirche in Staat und Gesellschaft im 19. Jahrhundert. Referate und Fachvorträge des 6. Internationalen Kirchenarchivtag, Rom 1991, str. 167--174), *J. A. Comenius als Gestalt der böhmischen Reformation im Leben seines Vaterlandes* (Internationale Comenius Kolloquium, Bayreuth 1991, str. 223--227).

MICHAL FLEGL (narozen 1940)

Narozen 7. března 1940 v Praze, vystudoval obor historie -- cestina na Filosofické fakultě UK (PhDr, 1962). Pracoval v památkové péči a v archivnictví. Od 1. 3. 1990 na Úradu vlády CSFR nejprve jako poradce místopředsedy vlády, pak jako vedoucí oddělení církvi. Od 1. 1. 1993 poradcem ministra spravedlnosti, od 1. 2. 1994 tajemníkem náměstka ministra kultury.

Na EThF UK přednáší od podzimu 1990 jako externí pedagog na katedře církevních dějin. Přednáší české církevní dějiny od počátku křesťanství do Bílé hory a vede historický proseminar, zaměřený na pomocné vědy historické.

Bibliografie:

Publikoval příspěvky k dějinám husitství a Jednoty bratrské, k dějinám dejepisectví, k dějinám osídlení, historickému urbanismu, vztahu liturgie k církevní architektuře a památkové péči.

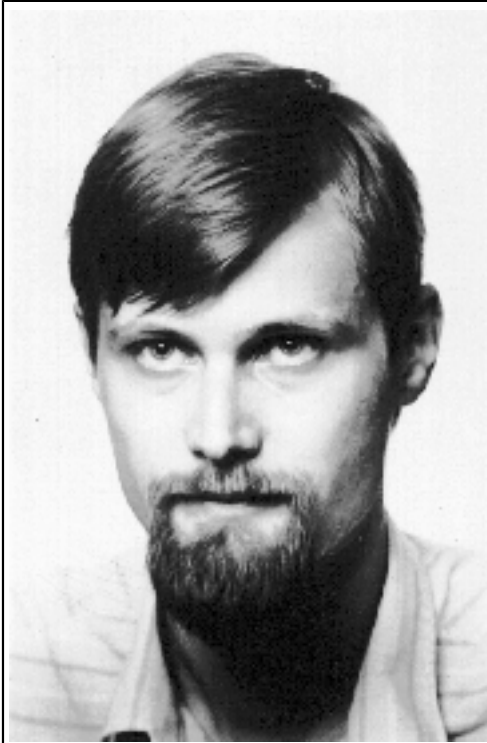
Samostatně vydal publikace: *Praha* (průvodce po památkách v nekolikajazyčných mutacích a v několika vydáních, 1988--90), *O cestu za Kristem* (Problémy českých dějin, 1969), *O zívotě a díle Jana Dyky* (1970).

Ze zasadnejších štúdií:

Zizka ve svetle svých listů (JSH 1969), *Hrad Rabi a Zizkovy valečné akce na Prachensku* (Minulosti Zapadoces. kraje 1970), *Zizka a bitva u Sudomere* (JSH 1974), *K problému identifikace P. Chelcického* (LF 1979), *Florian Gryspek a Matous Collin* (LF 1980), *Cesti učitele a regionalní dějepisectví na přelomu 19. a 20. stol.* (SH 1980), *Stare Stresovice* (Narodopisná knižnice CSAV 1979), *Uloha historismu při vzniku Karlštejna a v další činnosti Karla IV. jako stavebníka* (SSH 1979). Uverejnil radu príspevků o snahách o zachranu českých hradů na přelomu 19. a 20. století (Kozí Hradek, Rabi, Krakovec, Strekov, Potstejn, Lipnice, Lichnice, Zvířetice, Frydstejn ad., 1981--1990), seriály o krajině urbanismu (*Domov* 1986-1990).

Podílel se na redakci *Husova a bratrského sborníku*, sborníku *Acta regionalia*, *Pražského sborníku vlastivědného*, působil v redakčních radách Kostnických jisker, Muzejní a vlastivědné práce (časopisu Společnosti přátel starozitností) aj.

MARTIN WERNISCH (narozen 1962)

Evangelickou teologií studoval v letech 1982--88 v Praze a v Zürichu (G. Ebeling), r. 1990--1991 v Tübingenu (O. Bayer). Od r. 1988 ordinován duchovní CCE (1988--91 vikar v Chomutově).

Odborný asistent od r. 1991. 1992 promován na základě nevydané disertační studie *"Podvojný logos světa. K místu J. G. Hamanna v dějinách evropské kultury"* (Vota Lutheri ad theologiam ac philosophiam).

Zameruje se především na dějiny vyznání a teologie, s ústředním zretelem ke klasické evropské reformaci a konfesním útvarům z ní vzešlým.

Publikoval časopisecky v Křesťanské revui, Communio viatorum (od r. 1992 spoluvydavatel) aj.

FRANTISEK MRAZEK DOBIAS

Narozen 2. 3. 1907 v Třebíči, zemřel 2. 10. 1972 v Laasphe (SRN). Dětství prožil v Brně, kde vystudoval německou evangelickou školu a české gymnázium. Bohosloví studoval na Husově bohoslovecké fakultě v Praze (1926--28), na semináři v Hartfordu (1928--29) a na teologické fakultě university v Curychu (1930). V letech 1930 až 1945 byl vikářem a poté farářem evangelického sboru v Krabčicích, kde působil ve sboru i v širší veřejnosti (Kurátorium evangelického divčího výchovného ústavu, místní školní rada, Společnost pro křesťanskou dobrotu).

Doktorem teologie byl Dobias promován na Husově fakultě v r. 1938 na základě disertační práce *Učení Jednoty bratrské o večeri Páně*. Přípravu na habilitaci prerušila válka a uzavření vysokých škol. Během války se podílel na náhradním teologickém vzdělávání bohoslovců při Synodní radě, po válce se stal farářem sboru v Pardubicích (1945--48), zahy se habilitoval a byl jmenován docentem (říjen 1945). Do r. 1947 zastupoval na stolici systematické teologie nepřítomného prof. Hromadku.

V červnu 1948 se stal mimoradným profesorem, při zřizování Komenského evangelické bohoslovecké fakulty byl jmenován profesorem radným a poveren vybudováním a vedením katedry sociální teologie, v jejímž cele setrval až doposledka. V letech 1950–54 a 1968–70 zastával funkci prodekan, dekanem byl v roce 1970–1972, zvolen byl i pro další období, předčasně skončene nenadlou smrtí.

Dobiasova literární činnost zanechala od třicátých let výraznou stopu na stránkách českého evangelického tisku, kde publikoval velké množství biblických, dogmatických i etických článků a studií. Ve své práci se vyznačoval, vedle velké pracovní soustředěnosti, soustavnosti a důkladnosti, také ochotou a schopností ke spolupráci s jinými odbornými pracovníky, a to zejména práci na překladech. Dokladem toho jsou např. spolu s J. B. Součkem vydaná skripta *Učení o Písmu svatém podle Karla Bartha* (1943), dále Husovo dílo *O církvi* (1965), *Husova výzbroj do Kostnice* (1965) a *Vyznání a obrana taboru Mikulase z Pelhřimova* (1972), na nichž spolupracoval s A. Molnarem, či podíl na Ríčanově edici *Čtyř vyznání* (1951).

Z klasických reformacních spisů přeložil Dobias pro české čtenáře první vydání Calvinovy *Instituce* (1951) a proslulou reformátorovu odpověď na útok kardinála Sadolety (*Kardinál a reformátor*, 1936).

Jeho základní práci zastává *Učení Jednoty bratrské o večeri Pane* (1940), kde srovnáním eucharistické teologie Bratří doby Lukášovy a doby po Blahoslavovi doložil vnitřní organickou příbuznost bratrského pojetí večere Pane s pojetím Calvinovým. Poznání bratrského bohosloví venoval Dobias pozornost i jindy, zejména cennými příspěvky ke konfesijní tvorbě Jednoty *Věra a vyznání Českých bratří* (1941) a *Vyznání J. A. Komenského* (1944). Častěji se vracel k ekumenickým předpokladům v teologii Jednoty a k sociálním aspektům teologie Komenského (např. ve sborníku *Sedm statí o Komenském*, 1971, 17nn).

Z jeho dogmatické práce získal pozornost i studie *Boží zjevení, bible a lidský rozum* (1940) a skripta *Christologie* (1941), z jeho nejvládnějšího oboru potom skripta *Úvod do theologické etiky* (1943) a *Úvod do sociální teologie* (1958).

Ve svých fakultních přednáškách zprvu soustavně hledal a objevoval sociologické předpoklady i důsledky základních problémů křesťanské etiky, později sociologický zřetel ustupoval theologické etice meziosobních vztahů, zejména manželských.

Ačkoli Dobiasovo dílo našlo ponekud ve stínu jeho vehlasnějších kolegů, je svým rozsahem i důkladností nepopíratelným a výrazným přínosem v české theologické práci. Tak jej také kolegové vnímali: *"I když nechtěl být průkopníkem nových cest, osvědčil neobyčejnou pílí a pečlivostí jako pestitel a strážce metodické a formální úrovně bohosloveckého badání a studia."* (A. Molnar v KR 1972, str.172)

Bibliografie:

ThPr KR 1960, str.139--145 (léta 1926--1960)

Rocenka KEBF 1971, str. 32--38 (léta 1960--70)

STEFAN TURNSKÝ

Narozen 17. 1. 1915 ve slovenských Secovcích, vystudoval gymnázium v Kosicích, bohosloví studoval na Husově fakultě v Praze (1936--39), po závěru českých vysokých škol dostudoval v Bratislavě. Postupně kaplanem (od r. 1940), farářem a seniorem reformované církve v Paline. R. 1947 přichází pracovat jako misijní farář mezi předsídlence do Prahy, r. 1949 se krátce vrací do Bratislavy. K 1. 9. 1950 je v rámci reorganizace bohosloveckého studia jmenován profesorem pro srovnávací typologii křesťanských církví při katedře sociální teologie.

Již ve studentských letech byl ovlivněn K. Barthem, jeho theologii, která v reformovaném prostředí "napomáhala k ozivení odkazu reformace a k prohloubení misijní práce uvnitř církve". Se zřetelem na domácí církevní a theologické poměry obrátil svou pozornost ke Kalvinovi a reformovaným konfesím, jímž se obíral ve svých překladech, studiích i ve své odborné práci na fakultě. Svou disertační práci, na jejímž základě v roce 1954 získal doktorát theologie, sledoval ekumenické motivy v bohosloví Jana Kalvína. Jeho Instituce pak venoval Turnský pozornost i ve svých přednáškách, když už předtím pro potřeby své církve přeložil *Druhé helvetské vyznání viry*.

Tyto dva zretele, totiž reformované učení a ekumenismus, byly vřecími liniemi Turnského práce. Pracoval od počátku jak v ekumenických gremiích, tak v KMK. Zastupoval ref. církve v organizacích jako byly Svaz evangelických církví, Rada křesťanských církví, Rekonstrukční výbor nebo Modlitební aliance. Ekumenický zřetel a zájem neopouštěl prof. Turnský ani v jeho činnosti na fakultě, kde byl reformovanou církví pověřen výchovou jejich studentů v oboru teologie reformovaných konfesi a domácích církevních dějin.

Theologicky spolupracoval na redakci nového církevního zpevníku. Připravoval také *Dějiny reformované církve*, které však zůstaly nedokončeny v rukopise.

Na poslední léta jeho působení na fakultě padl stín těžké nemoci, které v roce 1973 podlehl.

Bibliografie:

Ekumenismus a rozdělená církev. Disertační práce, Praha 1954 (nepublikováno)

Der Genfer Reformator in "ökumenischer Sicht", Halle- Wittenberg 1956

Některé neteologické faktory jako překážky ekumenismu (in: O svrchovanosti víry, 1959, 116--123)

Rada článku především s ekumenickou tematikou v KR aj.

MILAN OPOČENSKÝ

Narodil se 5. 7. 1931 v Hradci Králové v rodině evangelického faráře. Jeho matka byla první ženou, která v Čechách studovala teologii. V době dětství a dospívání byl formován životem sboru CCE v Klásterě nad Dedinou. Po maturitě (1950) studoval teologii na práve zřízené Komenského fakultě v Praze. Během studia na něj měli formující vliv především profesori J. L. Hromádka a J. B. Souček. Studium ukončil v r. 1954 a stal se asistentem na katedře systematické teologie. V r. 1955 ordinován jako celocírkevní kazatel CCE a v témže roce se oženil s Janou Jurankovou, absolventkou Komenského fakulty.

V letech 1954--1967 pracoval M. Opocenský jako asistent (od r. 1960 odb. asistent) a tajemník prof. Hromádky. V r. 1965 dosáhl doktorátu teologie na základě disertace o Petru Chelčickém.

V rámci živých ekumenických styků, do nichž byla fakulta zapojena, se v konci padesátých let zrodila myšlenka založit křesťanské hnutí, které by bylo komplementární k ekumenickým organizacím zejména se zřetelem k problematice nukleárních zbraní, studené války či sociálních přeměn. Tak vznikla v r. 1958 Křesťanská mírová konference, která (přes rozmanité obtíže v prvním desetiletí své existence) byla respektována jako důležitý partner v ekumenickém rozhovoru. Byly navazovány styky s mnoha církvemi, skupinami i jednotlivci v Evropě i jiných částech světa.

V letech 1960--68 byl M. Opocenský předsedou komise mládeže při KMK. Účastnil se 3. valného shromáždění SRC v New Delhi (1961), kde byl zvolen do komise mládeže SRC. Od r. 1964 byl také členem exekutivy Světové federace křesťanského studentstva (WSCF). V 60. letech se některých konferencích studentského křesťanského hnutí účastnili i marxisté a na základě těchto zkušeností byly v Praze zahájeny pravidelné semináře v rámci křesťansko-marxistického dialogu. Probíhaly na FF UK a byly ve své době světovou raritou.

Začátkem r. 1967 byl M. Opocenský vyvázán ze svých fakultních povinností, aby mohl nastoupit místo evropského tajemníka WSCF v Ženevě. V této funkci navštěvoval organizace studentského hnutí v Evropě i jinde. Organizoval semináře a celoevropské konference křesťanských studentů a studentských farářů (Basilej 1967, H'chst 1968, Gwatt 1969, Agape a Lund 1970, Strobl 1972, Aarhus 1973).

Během svého pobytu v Ženevě se habilitoval pro obor křesťanské sociální etiky na základě práce *Křesťane a revoluce*. V r. 1973 se vrátil do Prahy, byl jmenován docentem a ujal se učitelské práce na Komenského fakultě. Profesorem byl jmenován v roce 1975. Mezitím (1974) byl zvolen předsedou evropské oblasti WSCF a po valném shromáždění SRC v Nairobi členem řídicího výboru pro ekumenický institut v Bossey (od r. 1983 potom jeho předsedou). Po nějaký čas

vsak tyto funkce nemohl radne vykonavat, nebot v letech 1976--80 mu statni urady nepovolovaly cesty do zahranici a znemoznovaly mu i cinnost mimo fakultu (kazani a prednasky ve sborech a pri cirkevnich shromazdenich).

Jiz disertacni prace (z podnetu J. L. Hromadky) privedla Opocenskeho k tomu, aby se zabýval zakladnimi motivy ceske reformace a zejména theologie Petra Chelcickeho. Dilcim vysledkem badani je edice dotud nevydaného rukopisu *Zpravy o svatostech* (1978). V sedesatych letech byla ve stredu jeho badatelskeho zajmu otazka sekularizace, vztahu krestanstvi a marxismu, problem ideologie, revolty studentu a mladeze, otazky rychlych spolecenskych zmen, prumyslove a vedeckotechnicke revoluce. Pozdeji se zabýval sexualni a medicinskou etikou, ze svetovych theologickych proudu zvlaste theologie osvobozeni. Nektare z techto otazek byly traktovany v habilitacni praci, vydane anglicky (ve zkracene forme) v Zeneve (*Christians and Revolutions*, 1977), nemecky pozdeji v Mnichove (*Widerstand und Revolution*, 1982).

Dalsi cast sve prace venoval Opocensky edici praci J. L. Hromadky. Tak vydal *Prelom v protestantske teologii* (1955), *Fragment etiky* (1978), podilil se i na sborniku *Der Geschichte ins Gesicht sehen* (ed. M. St"hr, 1977). V souvislosti s Hromadkovým vyrocm r. 1989 potom redigoval sborniky v cestine, nemecku a anglictine.

V r. 1981 byl Opocensky pozvan prednaset na College of Wooster (USA), v r. 1985--86 pobýval v Princetonu jako Fellow of the Center of Theological Inquiry. V jarnim semestru 1994 prednasil na McCormick Theological Seminary v Chicagu.

Cestny doktorat udelila M. Opocenskemu v r. 1984 protestantska fakulta v Bruselu, v r. 1986 dostal cestny titul Doctor of Divinity na College of Wooster.

V zaveru osmdesatych let byl M. Opocensky zvolen generalnim tajemnikem Svetoveho svazu reformovanych cirkvi (WARC) se sidlem v Zeneve. Od 1. 10. 1989 se ujal teto funkce, byl pro ni uvolnen ze svych fakultnich zavazku a presidilil do Zenevy.

Bibliografie:

Christians and Revolutions, Geneva 1977

Widerstand und Revolution, M?nchen 1982

J. L. Hromadka: *Prelom v protestantske teologii*, Praha 1955 (ed.)

P. Chelcicky: *Zpravy o svatostech*, Praha 1978 (ed.)

J. L. Hromadka: *Fragment etiky*, Praha 1978 (ed.)

J. L. Hromadka: *Looking History in the Face*, Madras 1982 (ed.)

J. L. Hromadka: *Kdo veri, diva se dopredu*, Praha 1990 (ed.)

J. L. Hromadka: *The Field is the World*, Praha 1991 (ed.)

J. L. Hromadka: *Sprung ?ber die Mauer*, Wuppertal 1991 (ed.)

Mnozstvi studií a clanku v domacich i zahranicnich publikacich a periodicich (CV, KR, SaT, publikace SRC a WARC aj.).

JACQUES (JAKUB) SCHWARZ TROJAN

Narozen v neevangelickem prostredi (13. 5. 1927 v Parizi) setkava se za gymnazijnich studií 1938--1946 v Praze s evangelickými spoluzaky (L. Hejdanek, P. Jerie), kteri mu zprostredkují styk s ekumenickým prostredím Akademické YMCA, jejich debatnich krouzku, jarnich a podzimnich retreatu, zimnich a letnich konferenci. Zde se seznamuje blize se svými budoucími uciteli J. L. Hromadkou, J. B. Souckem, B. Komarkovou, J. M. Lochmanem, A. Molnarem, F. M. Dobiasem i Janem Patockou. Ve spolecenstvi mladych lidi, hledajících hlubsi životni orientaci a opravdovost v mezilidských vztazích, rozhoduje se po dvouapuletem studiu na tehdejsi Vysoke škole obchodni pro evangelické bohoslovi na fakulte, která koncem ctýricatých let nese jeste jmeno Husovo. Zahy se stejne rozhoduje i kolegyně Karla, rozena Schwarzova, s kterou uzavira snatek v r. 1950.

K disciplinám, které J. S. Trojan studuje nejintenzivneji, patri systematicka theologie a filosofie, zejména jejich antropologicke aspekty. Uz tehdy ho zajima otazka moci a dejin. Podrobuje analyze otazku historických zakonitosti u Hegela v rozsahle seminarni praci (127 stran) i v rade studií, publikovanych zejména v Krestanske revui a její Theologicke prilozce. Problematika cloveka a dejin se stava predmetem i jeho disertace (*Thema: clovek*), kterou

	predklada vedeckemu kolegiu Komenskeho bohosloveckej fakulty koncom sedesiatych let. Stava sa poslednim doktorandom J. L. Hromadky, ucitele, ktorý na jeho bohoslovecké myslenie i rozhodnutie stať sa kazateľom Českobratrskej cirkve evanjelickej zapôsobil nejsilnejšie.
--	---

Na sboru CCE ve Kdyni na Sumave pracuje po absolutoriu fakulty od r. 1956, pote, co musel v letech 1951--1953 na tri roky nedobrovolne sve studium prerusit: je povolán k vojenskej službe u pomocného technického praporu (PTP) najprve v Cechach a po dvoch mesiacoch až do konca roku 1953 v Hajníkach u Banske Bystrice. Jde o mimoradnou zkusenosť setkať sa svetom katolíckej myslenie a postoju: u praporu je jediným evanjelickým theologom medzi sto padesiatimi katolíckymi farármi a mníchmi.

I pri intenzívnej kazateľskej a pastýrskej práci v diaspore prestupového sboru na Sumave sa snaží vyhradiť si chvíle k intenzívnemu štúdiu a časopiseckej činnosti. Prispieva do Communia viatorum, v sedesiatych rokoch sa objavujú prvé publikácie v zahraničí (Svycarsko, byv. NDR).

V polovine sedesiatych rokov, kedy sa v predvečer Pražskeho jara otvára era dialogu, rozhoduje sa J. S. Trojan študovať pri zamestnaní sociálne ekonomickej otázky na Vysokej škole ekonomickej. Jedným z dôvodov je tiež potreba, ktorou pociťuje vedenie cirkvi, prispieť vlastnými stanoviskami z pozície evanjelia k riešeniu problému v tejto citlivej oblasti, ale zároveň tak činiť poučenie a vecne. Trojan zastupuje cirkvi na rôznych konferenciách a sympóziách, najmä v rokoch 1967--1969 (Svycarsko, NSR, Holandsko). Titul inžiniera politickej ekonomie získava v roku 1971 po obhajobe diplomovej práce na tému *Problematika pracovnej sily v kontextu hospodárskeho rastu v socialistickom hospodárstve*. I v tejto práci je predmetom analýzy a záveru otázka ľudstva a postavenie človeka v sociálne ekonomických kontextoch. Trojan tu zúžitkoval všetky teologické štúdiá. Čapeť pracovnú silu ako bytosť, ktorá sa asymptoticky blíži k univerzálnej pojmú ľudstva, človeku, je presahuje svoju faktickú vrátenosť do výrobného procesu práve vďaka tomu, že stojí pod výzvami, ktoré ho k tejto transcencii z duchovného priestoru morálneho sveta podnecujú.

Svojou duchovenskou prácou, ktorou od r. 1966 kona ve sboru CCE Neratovice-Libis, musí z rozhodnutia štátnych úradov v r. 1974 opustiť. Dôvod k tomuto bezprávnemu zásahu je nutno hľadať patrne v tom, že J. S. Trojan patrí k skupine Nova orientace, ktorá od konca padesiatych rokov výrazne ovplyvňovala život cirkvi, a už mame na mysli jej teologickú orientáciu či praktické postoje. Druhým dôvodom bola patrne okolnosť, že pronesl kazanie pri pohrebe Jana Palacha, ktorý bol členom libického sboru.

Od straty súhlasu na počiatku roku 1974 zostáva Trojan ešte ve sboru a pokúsi sa pokračovať po nejaký čas v duchovenskej činnosti, okrem služby kazateľskej. Od januára 1975 sa stavajú pomery pod tlakom štátnej správy neúnosné a je nutno hľadať zamestnanie v Prahe. Najprve pracuje ako odbytár a potom ako metodik informácií sústavy u firmy Rempo. Po podpise Charty 1977 je však v októbri 1977 propustený. Nachádza zamestnanie v družstve Montaz, kde pôsobí ve funkcii ekonoma dopravného závodu v Michle až do odchodu do dôchodu v októbri 1987.

Po celú dobu značne zatezujúciho dojazdu najprve z Neratovic a neskôr z Kostelce nad Labem, kde býval na fare se svojou manželkou, tiež kazateľkou CCE, pokračuje ve štúdiu najmä systematických otázok bohosloveckých a problematiky, ktorá stojí na pomezí teologie a filosofie. Píše tiež radu štúdií, ktoré zaraďuje medzi teologicko-ekonomicke manuskripty. Odriznutý od väčšej cirkvnej práce a bez možnosti publikovať doma, snaží sa uverejňovať sve články a štúdie v zahraničí. Od r. 1975 vychádzajú jeho práce v Dánsku, Fínsku, NSR, Svycarsku, Talii, USA, Holandsku.

Významnou etapou v jeho živote tvorí pôsobenie v neoficiálnych, tzv. bytových seminároch. Po viac než desiat rokoch organizuje v Prahe pravidelné rozhovory zamerané o teologii. V tejto činnosti spolupracuje se svojimi kolegami a priateľmi L. Hejdankom a M. Balabanom, ktorí sa venujú filosofii, resp. Starému zákonu a religionistike.

Po revolúcii je na jare v roku 1990 povolán na Evanjelickú teologickú fakultu UK a záhy se habilituje pro obor teologickej etiky na základe spisu *Entfremdung und Nachfolge*, ktorý vyšiel v r. 1980 v Mnichove. Akademickou hodnosť profesora v tomto odbore získava na podzim roku 1991. Dekanom Evanjelickej teologickej fakulty UK je poprvé zvolený k 1. januáru 1990, podruhé pak na ďalšie tri roky k 1. januáru 1993.

Bibliografie:

Entfremdung und Nachfolge, Chr. Kaiser, Mnichov, 1980, str. 166

In difesa della politica, CSEO outprints, Bologna, 1981, str. 97

Nepreslechnutelná výzva, OIKOYMENH, Praha, 1989, (spoluautor) str. 55-77, 84-89, úvod a záver

And the nightingales sing... OIKOYMENH, Praha, 1992, str. 312

Moc viry a vira v moc, OIKOYMENH, Praha, 1993, str. 167

Moc v dejinach, OIKOYMENH, Praha, 1994, str. 202

Tento výber nezahrnuje dlhú radu článkov v časopisoch doma i v zahraničí (z domácich predovšetkým KR, ThPr, CV).

JINDRICH HALAMA

Narozen 23. 11. 1952 v Praze. Po maturite na gymnaziu (1972) a ekonomicke skole (1974) v Ml. Boleslavi vystudoval Komenskeho fakultu (1974--80), se studijnim pobytom na Moravian Theological Seminary v Bethlehemu (USA, 1979). 1982--1991 kazatelem Jednoty bratrské v Jablonci n. N., od r. 1989 zaroven studentskym fararem Komenskeho fakulty (na castecky uvazek).

Od unora 1991 odb. asistentem pri katedre etiky, v r. 1994 doktorat theologie (disertace z oboru soc. etiky -- *Vyzva latinskoamericke teologie osvobozeni*, 1992).

FRANTISEK BEDNAR

Narozen 10. 7. 1884 ve Viru na Morave, zemrel 11. 7. 1963 v Praze. V letech 1909--1912 superintendentni vikar ref. sboru v Klouboukach, 1912--1919 farar tamtez, 1919--1927 farar v Praze u Klimenta. V roce 1922 byl povolán jako docent na Husovu fakultu, kde pusobil jako profesor v letech 1926--1952. Po dve obdobi byl dekanem fakulty.

Sve pojeti prakticke theologie vylozil v clanku *Vliv soudobych myslenkovych proudu na vybudovani praktickeho bohoslovi* (Kalich XII, 1927, 1--12). Jako prilis uzke odmita pojeti, které vychazi jen z institucni cirkve. Jeho nazor, ze je treba studovat spise projevy krestanstvi, nez projevy cirkve, nasei vyraz v habilitacni praci *Snahy o reseni socialni otazky v novodobem protestantismu* (1923). Bednar historickou metodu neodmita, avsak zada její doplneni, aby prakticke bohoslovi získalo více smyslu pro pritomnou situaci krestanstvi (vznam statistiky, sociologie, psychologie). Bednar rozširuje praktickou theologii o discipliny, pro které razi souborny nazev: *Snahy o uplatneni necirkevnio krestanstvi ve svete*. Siri Bednarova zajmu dosvedcuji jeho publikace (napr. *Zmatene lidstvo a protestantismus*, 1934). Po vzoru sveho predchudce se silne soustredoval na cirkevni pravo (*Sbirka zakonu ve vecech nabozenskych a cirkevnych v CSR*, 1929). Zastaval stanovisko odluky cirkve a statu (*Cirkev a stat*, 1934, *O pomeru cirkve a statu*, Kalich XVI, 1930, 8). Mnoho pozornosti venoval otazce socialni (*Protestantismus a socialni otazka*, Kalich VII, 1922, 17--27). Vycet literatury i problemu, jimiz se v teto souvislosti zabyval, najdeme v inauguracni prednasce *Krestanstvi a dnesni svetova revoluce* (Rocenka Husovy fakulty 1938--46, 20nn).

U Bednare se vzdy projevoval zivy zajem o historii. Ve valecných letech venoval pozornost tragickemu osudu biskupa Jednoty Jana Augusty. Vydal Bilkovy pameti (*Jan Augusta v letech samoty*, 1942). Objevnym prínosem pro praktickou theologii bylo vydani Augustova spisu *Umeni prace dila Pane sluzebneho* z roku 1560 (1941). Z historických studií o

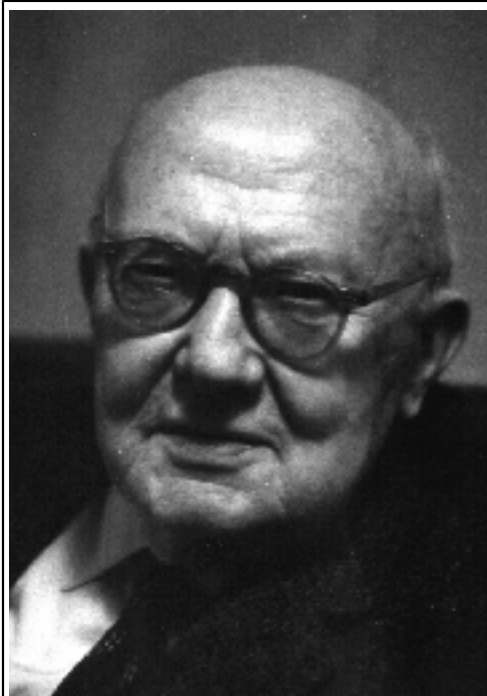
Jednote vznikly dalsi prace: *Laici v praci Jednoty bratrské* (Kalich XIX, 1942), *Havla Zálanského Knížka o služebnosti...* (Reformacní sborník VIII, 1946). O přípravě duchovenského dorostu v Jednotě pojednává *Naučení mladencům*, jež Bednar vydal 1947. Mnoho pozornosti venoval období tolerance ještě jako farar v Kloboukách a později (*Zapás moravských evangelíků o náboženskou svobodu...*, 1931).

Bibliografie:

J. Smolik, *Vedecká práce prof. F. Bednare*, KJ 1949, 26

R. Ríčan, *Literární práce prof. dr. F. Bednare z oboru církevních dějin*, KJ 1949, 30

ADOLF NOVOTNÝ

Narozen 27. 6. 1891 v Praze, zemřel 22. 5. 1968 v Praze. V roce 1915 vikar ref. sboru v Kloboukách, 1915–1920 farar v Chocni, 1920–1937 v Hradci Králové, 1937–1945 v Krabčicích. Od r. 1939 docent, 1945–1953 profesor.

Po válce se stal Bednarovým kolegou na katedře praktické teologie. V habilitační práci *Sto let praktické teologie* (1938) shrnuje Novotný svůj program takto: "Není třeba rozšiřovat rozsah praktické teologie o popis necirkevních křesťanských útvarů... Omezil bych praktickou teologii na činnosti, které za předpokladu daných prostředků milosti (Slovo Boží a svatosti) a v církvi existujících charismat budují, utvrzují a rozšiřují církev Kristovu jako společenství věřících a vypadní branku křesťanského života na této zemi, jak nás k tomu zavazuje naše reformacní tradice." (138) V této definici lze spatřovat až polemické omezení Bednarova pojetí, protože viděl téžisko praktické teologie spíše v necirkevních křesťanských útvarech.

Za výchozí učebnici pokládal Novotný L. Fendta, *Grundriss der PT*, Berlin 1938. Zpracoval ji kartotecně (Recenze Kalich XVII, 1938, 114nn). Novotný byl silně ovlivněn Janem Karafiátem (vyd. *Kazani Jana Karafiata*, 1940), měl živý zájem o S. Danka. Novotného nové interpretační pokusy představují sbírky kazání: *Co nejprve* (1924), *Lid zvláštní* (1934), *Do nové země* (1935), *Zmocní se v milosti* (1935), *Boží poslove* (1937), *Vybitý akumulátor* (1937).

Za svou specializaci si Novotný zvolil pedagogiku a katechetiku. V Chocni vydal *Průručku k reformovanému katechismu* (1916), později *Kus vlastní pudy* (1921). Vyučování náboženství jsou určeny *Zaklady křesťanství* (1929). Rada studií vzešla z jeho práce ve Svazu nedělních škol. Vyrovnával se s teologií Slova, již vytykal nedostatek důrazu na Ducha svatého (Kalich XVIII, 1940, 105nn, ThEv 1948, 212n).

Celým dílem Novotného prolina zájem o Písmo a jeho interpretaci. Za války vedl kurz hebrejštiny (*Učebnice hebrejštiny*). Nejvýraznějším plodem tohoto zájmu je *Biblický slovník* (1935 první vyd., 1951–6 druhé).

Bibliografie:

J. Urban, *Sedesát let prof. A. Novotného*, ThEv 1951, 189n

J. Smolik, *Prof. A. Novotný sedmdesátníkem*, KR 1961, 198n

J. Smolik, *Profesor A. Novotný*, KR 1992, 27n, 53n

JOSEF B. JESCHKE

Narozen 9. 9. 1902 v Zdarkach u Nachoda, zemrel 23. 9. 1977 v Praze. V letech 1927--1931 vikar a farar (od 1928) v Horicích v Podkrkonosi, 1931--1964 farar v Podebradech. Od 1948 docent, 1950--1972 profesor Husovy a Komenskeho fakulty.

V dile J. B. Jeschkeho pronika do prakticke theologie vliv theologie Slova, a to zejména v Dankove pojeti. Pro Jeschkeho je prakticka theologie ustavice novym pokusem o vystizeni toho, jak se slovo Bozi chce uplatnit. Slovo jako subjekt je podtrzene v jasne distanci od historizujiciho a empirickeho pojeti (*Zlomek theol. konfese*, ThPr KR 1962, 101nn, *Nauka o kazani*, 19712). Vedle teoretickych otazek homiletiky, jez je pro Jeschkeho centralni prakticko-theologickou disciplinou, vydava kazani (*Husovu Postilu*, 1952, kazani Hromadkova *Das Evangelium bricht sich Bahn*, Berlin 1968).

S predikaci Jeschkemu uzce souvisi pastorage, jiz chape v navazani na sveho basilejskeho ucitele E. Thurneysena jako zvestovani Slova jednotlivci (*Pastyrská pece v Jednote bratske*, KR 1958, 146nn, 187nn, tez nemecky, Berlin 1960).

Vedle homiletiky a poimeniky venuje Jeschke mnoho zajmu prakticke eklesiologii, promysleni podoby cirkve v období, ktere Barth a Hromadka oznacili jako konec konstantinske epochy (KR 1960, 46nn).

Metodicky postupoval Jeschke v prakticke theologii podle hesla "od textu ke kazani". Vychodiskem kazde jeho prakticko-theologicke vypovedi je slovo Bozi obsazene v Pismu, prijate virou a zamerene do cirkve v dejinem kontextu. Teorii konfrontoval s dlouholetou praxi farare ve sboru v Podebradech.

Pred prijetim povolani na katedru prakticke theologie se Jeschke venoval systematice. Habilitoval se praci *Bohoslovecke predpoklady Husovy reformace* (ukazka ve sborniku *K Slovu tvemu*, 1945, 43nn). Jeschke u nas uprostranoval Barthovu vlivu (preklad *Zakladu dogmatiky* spolu s J. B. Souckem, 1952, rada systematickych vykladu: *Dvoji theologie* 1940, *Ospravedlneni* 1940, *Bible a theokracie* 1940). Z jeho prednasek ze symboliky vzniklo skriptum *Rozlicna uceni* (1943) a *Knizka o pravoslavi* (1951). Hojne publikoval v KR a KJ.

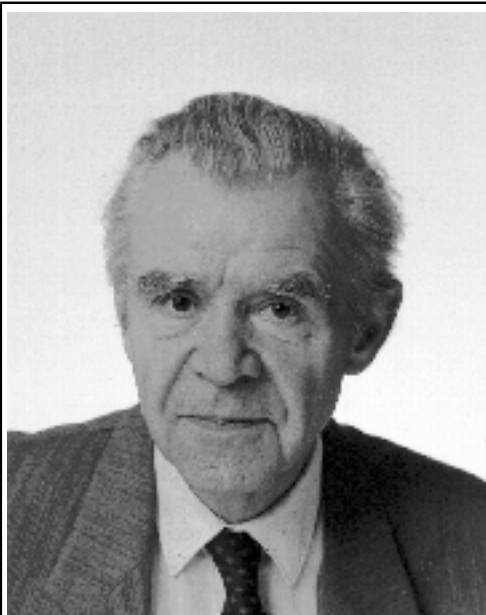
Bibliografie:

ThPr KR 1960, 149--154

KR 1972, 231 (od r. 1960)

J.Smolik: *Profesor JBJ*, KR 1972, 150nn

JOSEF SMOLIK

Narozen 27. 3. 1922 v Jicine. V letech 1942--1945 diakon sboru v Rokycanech, 1945--1947 vikar v Pardubicich, 1947--1949 vikar v Praze u Klimenta, 1949--1962 farar v Pardubicich, 1962--1966 v Praze u Salvatora. Doktorat na Husove fakulte (disertace *Socialni pusobeni Jednoty bratske*, 1948), studium v New Yorku, habilitace *Pojeti vecere Pane...*, 1950. 1950 docent, 1966 profesor, cestny doktorat z Bratislavy, Budapesti, hostujici profesor v Erlangen (1980--1981), od roku 1978 petkrat dekanem fakulty (naposledy 1990 jako prvni dekan ETfH UK).

Navazuje na theologii Slova, ktere zpřimovuje ve sboru a zavazuje k misijni interpretaci (*Soucasne pokusy o interpretaci evangelia*, 1966, 19935, tez anglicky, japonsky, korejsky). Podilel se intenzivne na obnove bohoslužebneho zivota

(*Agenda I*, 1983, *Agenda II*, 1988). Pripravil skripta z jednotlivých disciplín: *Kazani v reformaci* (1954), *Kapitoly z liturgiky* (1960), *Zavazek krtu* (1974), *Radost ze Slova* (1983), *Pastyrská pece* (1991), *Kristus a jeho lid* (1993), *Uvod do studia I* (1978), *Bibliografie* (1988), konfirmacní příručka *Nase cesta* (1968, 19923). Venuje se homiletickému vykladu perikop (v tisku). Člen komise pro Viru a rad a Ustředního výboru SRC. Rada ekumenických publikací: *Stimmen der Kirche in der CSSR* (Mnichov 1968), *Die prophetische Aufgabe der Kirche* (Hamburg 1971), *Erbe im Heute* (Berlin 1982) aj. Další publikace: J. L. Hromádka, život a dílo (1989), *Učitele evangelické bohoslovecké fakulty* (1989). Redaktor KR (1961–1991), člen redakce Zeitschrift für kirchliche Zeitgeschichte (Göttingen), aj. Sve theologické postoje formuloval v inauguračních přednáškách (Rocenka KF).

Bibliografie:

ThPr KR 1960, 163–165

KR 3/1972, 54–58

Rocenka KF 1979, 52–57

PAVEL FILIPÍ

Narozen 26. 5. 1936 v Praze, vikar Českobratrské církve evangelické v Praze 6 -- Střesovicích a v Praze 1 -- Salvátor, za asistenta povolán 1967, odborný asistent 1972, docent 1975, profesor 1977. V roce 1990 hostovská profesura na univerzitě v Siegen (SRN).

Filipí vyšel z biblické školy formované Slavomilem Dankem (*Homiletický aspekt Dankovy exegetické metody*, KR XLIII, 1976, 124n), asistenturou u J. L. Hromádky (1967–1969) nabyl theologického pohledu na nejšířší problematiku ekumenickou. Ke svému učiteli se přihlásil disertační prací (*Farar Josef Hromádka*, 1971), radou dílcích studií a pokusem o rozbor jeho života a díla (*Do nehlubších hlubin*, 1990). V souvislosti s disertací jej zaujaly historické kořeny českého evangelictví v 19. století (habilitace: *Ekumenické motivy v českém evangelictví 19. stol.*, 1974 a rada dílcích studií). V církevní budovatelském programu skupiny zak. Ed. Břhla na přelomu století rozpoznal nosnou tendenci, která, zbavena konfesionálního konzervatismu, může (v navázání na odkaz staré Jednoty) pozitivně ovlivnit definici poslání církve jako mšiny v sekularizované společnosti (*Cesti a moravští záci Břhlovi*, SAT 2, 1978, 81–103). Odtud formuloval svou základní pozici "kenotické eklesiologie", opět v souvislosti s myšlením Dankovým a Hromádkovým (*Pravda v dějinách, církev ve světě*, SAT 1, 1977, 55–64).

Sva základní východiska v poimenění a katechetice formuloval v konfrontaci s materiálem biblickým (*Verbum solatii: Epistola Zidum a pastyrská pece*, SAT 4, 1982, 89–106) a historickým (*Tendence bratrských homiletik*, SAT 5, 1982, 77–100, *Spory o katechismus ve druhé polovině 19. stol.*, KR XLIV, 1977, 204–209 aj.). V homiletice, kterou chápe jako vyústění disciplín biblických, usiluje vyvodit důsledky ze skutečnosti, že kazání je vykladem "textu" v jeho literární i historické srozumitelnosti, jež nesmí být předčasné rozpustena v aktualizacích generalizací.

Na pole ekumenické liturgiky se odrazil knížkou *Hostina chudých* (1991). V ekumenické theologii usiluje o metodickou přípravu k dialogu s římským katolicismem a o interpretaci jednotlivých křesťanských útvarů "ad meliorem partem". Svůj ekumenický zájem uplatňuje i na poli mezinárodním buď publicisticky, buď přímou účastí (Leuenberské rozhovory, Komise pro viru a rad SRC), kde usiluje o to, aby byl zvýrazněn přínos reformacního dědictví pro ostatní ekumenu i současný svět (*Die Aufgaben des Gesprächs der reformatorischen Kirchen heute*, in: Konkordie und Ökumene, 1988, 127nn).

LUDOVIT CSEMY

Narodil se 15. 7. 1923 v obci Holiare (okr. Komarno), po maturite na klasickem gymnaziu v Komarne (1942) studoval teologii na Theologickej vysokej skole v Pape (Madarsko) a na Evanjelickej teologickej fakulte v Bratislave. Absolvoval 1947 v Pape, 1948 studoval postgraduálne na Husovej fakulte v Praze.

Od r. 1948 vikárom ref. cirkvi v Kosicich (prednášal na "Bohosloveckom učilisti pre nižšie duchovenstvo"), od r. 1949 farárom v Okolicne na Ostrove (do r. 1964).

Již v roce 1950 byl vedením reformované církve pověřen prací studentského duchovního mezi posluchači Husovy fakulty v Praze. Po přerušení (voj. služba) se k této práci v r. 1954 vrátil a byl jmenován docentem pro obor praktické teologie. Právě deset let vykonával současně práci faráře a učitele reformovaných studentů s obtížným dojížděním.

Od r. 1964 plně na KEBF v Praze, v roce 1974 jmenován profesorem, na odpočinek odešel 1993.

Přednášel praktickou teologii pro studenty Reformované křesťanské církve na Slovensku (slovensky a maďarsky), několik let i symboliku, teologii ref. vyznání a dějiny reformované církve (po úmrtí prof. Turnskeho). Během svého působení na fakultě spolupracoval zvláště s katedrou biblickou (SZ, prof. Bic a Heller) a s historikem R. Ríčanem (zpracování maďarských rukopisných dokumentů o potolerančních dějinách maďarsko-českých církevních vztahů).

Rada uokoli mu byla svěřena církvi (předsedal např. její theologické komisi), kterou též zastupoval v mnoha mezinárodních gremiích (např. Arbeitskreis f?r Konfessionskunde, Konference evropských církvi, Světový ref. svaz, kde byl členem Evropského výboru aj.).

V současné době vedle svých soukromých studijních projektů především pomáhá usilí Reformované křesťanské církve na Slovensku vybudovat nové založený Calvinův Teologický Institut v Komarne.

Bibliografie:

Nabozensky individualismus proroka Jeremiase (Papa 1947, maď.). *Latinsko-cesko-maďarská gramatická terminologie ke studiu biblických jazyků* (skriptum KEBF b. r.), *Kazani pro ctene služby Bozi* (Rim. Sobota -- Komarno 1960--1980, slov.-maď.), *Wir schauen Gott in Christus* (in: Zeugnis f?r alle V?lker, 1966), *Dějiny Ref. křest. církve na Slovensku I-II* (Rim. Sobota 1979, maď.), *Teologické pozadí ref. tolerančních kazatelů* (in: Idea míru v církevních dějinách, Presov 1981), *Kapitoly z katechetiky* (Komarno 1992, maď.), *Homiletika* (Komarno 1992, maď.), *Geza Kur: A komaromi ref. egyházmegye* (vydal a opatřil úvodní studii, Bratislava 1994), *Teologie a kultura islamu* (Bekesseg nektek!) s J. Molnárem (in: Pragai T?k"r 1994), *Lexicon heptaglotton in VT libros* (skriptum ETF, připravil maďarskou část, v tisku).

Z překladu např. *Imre Czeglé: Samuel Szalay a maďarští ref. toleranční kazatelé* (SR CCE 1985), či *Cseh-magyar kapcsolatok Matyas koraban* (in: Pragai T?k"r 1993). Dále časopisecké články a studie především v časopisech *Kalvinské hlasy - Calvinista Szemle* (od r. 1948), *KJ* (od r. 1954), *KR*, *Theologiai Szemle* (Budapešť) či *Refomatus Szemle* (Cluj, Rumunsko).

V přípravě jsou maďarské studie o *Maďarských překladech del J. A. Komenského v 17--19. století*, či *Srovnání překladu a výkladu dvou reformacních biblí (Karolyiho a Kralické)*.

ZDENEK CEP

Naroden 29. 9. 1914 v českej rodine v Londýne, od r. 1925 žil vo vlasti, kde absolvoval hudobnú školu v Jihlave a v 1931 vstúpil na Pražskú konservatór. Absolvoval ju v oboru kompozičnom (1937) a dirigentskom (1939). Krátko vyučoval hudbu súkromne, potom v hudobných školách v Píbrami (1942–50).

Na Komenského fakultu prišiel najprv ako lektor cirkevnej hudby, od r. 1952 ako asistent a neskôr odborný asistent pre cirkevную hudbu a hymnológiu na katedre praktickej teológie. Do dôchodu odišiel v r. 1982.

Vedľa práce na fakulte, kde vyučoval dejiny cirkevnej hudby a hrál na harmonium, pôsobil dlhoročne ako varhaník (sbor CCE v Praze u Salvátora), spolupracoval pri tvorbe cirkevných zpevníkov (rada piesní v Evangelickom zpevníku, redigoval hudobný Kresťanský kancionál), viedl orchestr Kostníckej jednoty a radu speváckych sborov a vykonával na poli duchovnej hudby nemalé dielo ako skladateľ a úpravovateľ.

ADELHEID REININGHAUS

Narodená v roku 1951 v Nagoldu (SRN). Po maturite študovala evanjelickú teológiu a germanistiku ako hlavné predmety v Heidelbergu a v Tuebingene.

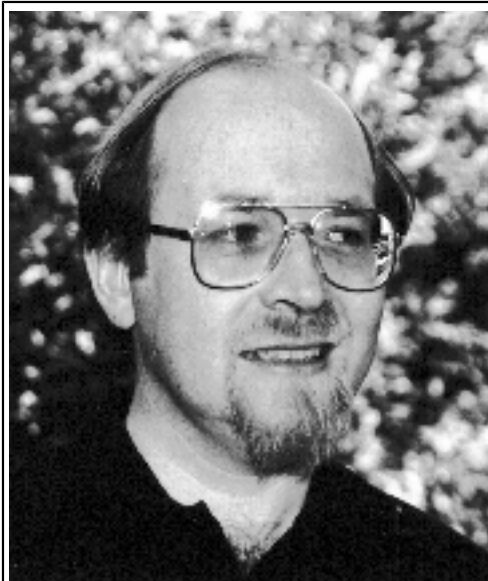
Začiatkom roku 1975 na univerzite v Tuebingene absolvovala štátnu skúšku z oboch predmetov. Niekoľko rokov pôsobila na gymnáziu v rôznych učiteľských funkciách: vyučovala nemčinu (jazyk a literatúru) a evanjelické náboženstvo.

Od roku 1978 do roku 1990 pracovala ako referentka pre vzdelávací program, ktorý nabíja Evangelická zemská cirkev vo Württembergu kňazov, diakonov a študentov. Jednou z hlavných oblastí práce boli rôzne medzinárodné ekumenické študijné programy a stretnutia.

Od jari roku 1990 žije s manželom v Prahe, najprv ako postgraduálna študentka na Evangelickej teologickej fakulte UK, kde tiež od začiatku vyučovala nemčinu, neskôr ako odborná asistentka na katedre praktickej teológie a v Ekumenickom inštitúte.

Venuje sa predovšetkým otázkam zahraničného štúdia pre študentov evanjelickej fakulty, práci v seminároch a vyučovanie nemčiny. Vlastné študijné práce sústreďuje na oblasť feministických teológií a na tému situácie žien v cirkviach a vo spoločnosti.

GERHARD FREY- REININGHAUS

Narodil se v roce 1951 v Neckarmuehlbachu (Jizni Nemecko). Po maturite straval rok ve Spojenych Statech jako spolupracovnik v metodistickem sboru.

V letech 1971--1977 studoval evangelickou theologii v Mohuci (Mainz) a v Tuebingen, kde take absolvoval zaverecnou zkousku.

Od roku 1977 byl ve sluzbe Evangelicke zemske cirkve ve Wuerttembergu, nejprve dva a pul roku jako vikar (ordinovan 1978), potom (1979--1990) jako farar v Koengenu u Stuttgartu.

Od zari roku 1990 s manzelkou v Praze, nejprve jako postgradualni student na Evangelicke theologicke fakulte UK, kde soucasne vyucoval nemcinu.

Jako odborný asistent na katedre prakticke theologie sdili sve zkusenosti v seminarich a dalsich pedagogickych aktivitach na fakulte. Soucasne pusobi jako poradce dekana fakulty v oblasti rozvijeni ekumenickych styku.

Badatelsky se venuje studiu del J. L. Hromadky a ekumenickemu hnuti.

GEZA ERDELYI

Narozen 2. 4. 1937 v Oborine (okr. Trebisov). Po maturite na gymnaziu (Komarno 1954) studoval theologii na Komenskeho fakulte v Praze (absolvoval 1958).

Od r. 1960 pusobi v Krestanske ref. cirkvi na Slovensku, neprve jako tiskovy referent, od r. 1963 jako kazatel v rade madarskych sboru. V r. 1967 postgradualni studium v Berline a Wittenbergu.

Od r. 1973 studoval pri zamestnani dejiny architektury a umeni (CVUT Praha). K obhajobe zaverecne prace nedostal souhlas, ziskane znalosti vsak uzil ve sve disertacni praci na Komenskeho fakulte (*Vplyv reformacie na cirkevnu architekturu*), kde promoval v oboru prakticke theologie r. 1988. V temze roce studijni pobyt na univerzite v Groningen.

Od r. 1992 je odbornym asistentem pri katedre prakticke theologie. Prednasi praktickou theologii studentum Krestanske reformovane cirkve.

FRANTISEK LINHART

Narozen 7. 10. 1882 v Kracovicich u Trebice, vystudoval gymnazium v Trebici a pote cestinu a nemcinu na FF UK (1901-- 1905). Pusobil kratce na gymnaziu v Brne (1906--1907) a pote na realce v Novem Meste na Morave (1907--21). Puvodem katolik, pod vlivem Masarykovym vsak prestoupil do cirkve reformovane (1911) a zacal se zabývat ceskou reformaci a filosofii nabozenstvi. R. 1920 byl promován na FF UK (PhDr), o rok pozdeji se habilitoval na Husove fakulte (spis *Podstata a metoda dnesni filosofie nabozenstvi*) a byl jmenovan docentem (1921).

Prednasel zacal nejprve v castecnem uvazku, teprve od r. 1924- -25 presel na Husovu fakultu plne. Stal se nejprve mimoradnym (1927) a pote radnym (1931) profesorem pro "dejiny nabozenstvi a filosofii nabozenstvi" (jak znal uredni nazev oboru). Za dobu sveho pusobeni byl dvakrát dekanem (1932--33 a 1948--49), na odpocinek odesel vice nez sedmdesatiletý (1953). Zemrel 18. 4. 1959.

Linhart vychazel ve sve praci nepochybně z pojeti Masarykova, byl vsak zaroven značne ovlivnen tehdy modernim badanim nabozenске psychologie. Normou se mu proto nestalo Bozi slovo, ale nabozenска zkušenost. Nabozenstvi, pojimane filosoficky a "procistene rozumem", stavel nad zjeveni i nad theologii, což jej nutilo odmitnout theologii Barthovu, u nas potom pojeti Hromadkovo i Dankovo. V souhlase s tradicnim pojetim videl hlavní cestu a ukoly filosofie, pokud jde o krestanstvi, ve studiu nabozenstvi a teprve pres nabozenstvi v interpretaci krestanstvi.

Naopak velmi zive rozvíjel socialni duraz krestanstvi, byl v kontaktu se svycarskym nabozenскym socialistou L. Ragazem, po jehož vzoru vydaval casopis *"Nova cesta"* (1936--39) a organizoval "Sdruzeni nabozenскych socialistu". Sem patri i preklady del L. Ragaze *Od Krista k Marxovi, od Marxe ke Kristu* (spolecne s J. Simsou, 1935) a *Nove nebe a nova zeme* (1938).

Linhartovo odmitnuti nemeckeho nacismu bylo do značne miry zdůvodněno prave socialnimi důvody; veril v možnost obrody skutecneho socialismu. Když se mohl po valem preruseni vratit k praci na fakulte, zacal se zabývat vice marxismem (*Dialekticky materialismus a krestanstvi*, 1947). Pral si vzajemne sblizeni tim, ze se krestanstvi zrekne zjeveni a marxismus ateismu, v cemz zaroven spatroval nejnadejnejši cestu do budoucna. Sve pojeti vysvetlil i v inauguračni prednasce pri svem druhem nastupu do funkce dekana (1948). Byla to ovsem koncepcе v te dobe již malo verohodna a pritazлива, která způsobovala, ze se odborně a potom i osobně dostával do pomerne izolace, jeho snahy i dílo se postupně ocitaly na okraji zajmu. Linhart, odborně vzdělany, lidsky laskavy a osobně uprimně zaujatý pro svou vec, se tak v posledním období sve prace staval jakoby navstevnikem ze zaslych casu. Jeho pojeti, nesene evolucionim optimismem liberalni theologie, se v podstate rozpadlo v katastrofe svetove valky.

Presto, vedle již zminených praci, stojí za pozornost a zaslouží připomenuti jeste alespon oborova ucebnice *Uvod do filosofie nabozenstvi* (1930), preklad knihy J. Macmurrye *Tvurci spolecnost* (1936) a *Nabozenstvi a svetovy nazor* (1949).

Bibliografie prof. Linharta není podle nám známých informací podnes publikovana.

JAROSLAV N. ONDRA

Narozen 18. 3. 1925, absolvoval gymnázium v Brně (maturita 1944), potom sloužil jako prozatímní diakon CCE v Třebíči (1944–45). Bohosloví vystudoval po válce na Husově fakultě (1945–49). Do církevní služby vstoupil r. 1949 (jako vikar, od r. 1951 farar ve Zruči n. Sázavou, od r. 1955 farar v Praze-Kobylisích).

Pracoval v ekumenickém hnutí po boku J. L. Hromadky (od r. 1959 tajemníkem ERC a gen. sekretářem KMK), v roce 1960 přišel na Komenského fakultu jako reditel Ekumenického institutu. Na počátku normalizace (1969) byl z obou ekumenických funkcí (ERC i KMK) donucen rezignovat.

V roce 1967 získal doktorát teologie na základě disertace *Theologické a ekumenické předpoklady pro křesťanskou světovou práci* (Evang. theol. fakulta v Bratislavě). V letech 1970–75 vystudoval (při zaměstnání) se souhlasem fakulty Právnickou fakultu UK (JUDr) a když se uvolnila katedra všeobecné teorie náboženství (přechodem J. Hellera na SZ), byl fakultou vyzván, aby se habilitoval pro filosofii. Habilitoval se spisem *Zaklady dialektiky u G. W. Hegela (a/ Otázka původu a typu dialektiky, b/ Rozpor statické a dynamické koncepce ve filosofii, c/ Význam Hegelova systému pro současnost)* a 1978 byl jmenován profesorem. Na tomto místě působil až do jara 1990, kdy odešel na odpočinek (v práci v Ekumenickém institutu pokračuje na částečný úvazek).

Bibliografie prof. Ondry cita neznámý počet článků a studií v řadě církevních a ekumenických periodik a publikací. Nebyla dosud publikována.

LADISLAV HEJDANEK

Narodil se 10. 5. 1927 v Praze v evangelické rodině. Od původního zájmu o matematickou logiku přešel (hlavně pod vlivem Kozakovým a Patockovým) k filosofii (s vedlejšími obory sociologii). Studium zákoncil (PhDr) 1952 u prof. J. B. Kozáka disertační práci *O některých ontologických předpokladech pojetí pravdy*. Svému oboru se potom téměř po celý život mohl věnovat pouze soukromě (s výjimkou necelých tří let 1968–71, kdy byl pracovníkem Filosofického ústavu CSAV).

Od podzimu 1969 přednášel krátce filosofii dalším studentům Komenského fakulty, na jare 1970 (na vyzvání prof. Hellera a tehdejšího děkana J. B. Součka) podal narychlo napsanou habilitační práci. Habilitační řízení však již nebylo zahájeno a proběhlo až na počátku r. 1990 (habilitační spis *Filosofie a vira*, 1970). Od té doby přednáší filosofii (a od r. 1991 je vedoucím katedry) na ETfF UK a zároveň na FF UK, kde byl v r. 1992 ustanoven řádným profesorem. V roce 1987 se mu dostalo čestného doktorátu filosofie od univerzity v Amsterdamu.

Bibliografie:

Filosofie a vira (soubor prací), Praha 1990

Dopisy přátel, Praha 1993 (něm. 1988, it. 1989)

Rada článků a studií v theologických, filosofických i jiných odborných časopisech (např. KR, ThPr, ThZ, Tvar, Vesmír, v poslední době především Reflexe).

JAN MOLNAR

Naroden 16. 1. 1938 v obci Mikula (okr. Levice). Po stredoskolských štúdiách absolvoval KEBF v Praze (v r. 1963) a pote študoval arabistiku na univerzitách v Praze a v Bratislave. Od r. 1967 bol pracovníkom (nejprve odborným, pozdeji vedeckým) Univerzitni knihovny v Bratislave. Promovan r. 1973 na FF UK (PhDr) na zaklade prace z oboru stredoveke islamske filosofie. Jako prekladatel a odbornik arabista pobýval delsi cas v arabskych zemich.

Publikoval radu clanku a prekladovych bibliografii, knizne vyslo *Katalog orientalnych tlaci Safveta bega Basagica* (Bratislava 1980). Od unora 1992 pusobi na ETF jako odborný asistent na katedre religionistiky.